

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

Returadresse
Land og Vand, Landbrug
Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing

Ringkøbing-Skjern Kommune

Søren Just
Hedevej 3
7480 Vildbjerg

Sagsbehandler
Anne Marie Susgaard
Direkte telefon
9974 1570
E-post
Anne.marie.susgaard@rksk.
dk
Dato
6. maj 2016
Sagsnummer
16-008075

Miljøgodkendelse

gældende for husdyrbruget på adressen
Hedevej 3
7480 Vildbjerg

Virksomhedens art:
Matrikel nr.:
Betegnelse:

Økologisk kvægbrug
3c m.fl., Barde By, Vorgod
Husdyrbrug omfattet af § 12 i Bekendtgørelse af
lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug
Ringkøbing-Skjern Kommune
Poul Bennetzen, RSKS

Tilsynsmyndighed:
Kvalitetssikret af:

Stamblad:

Bedriftens ejer og driftsansvarlig	Søren Just Hedevej 3, 7480 Vildbjerg				
Bedriftens adresse	Hedevej 3, 7480 Vildbjerg				
Bedriftens miljøkonsulent	Jakob Altenborg, Miljø & Natur Landbrugsrådgivning Mobil: 26259791 E-mail: jakob@miljoeognatur.dk				
Bedriftens matrikelnumre	<table border="1"><tr><td>3c</td><td>Barde By, Vorgod</td></tr><tr><td>3h</td><td>Barde By, Vorgod</td></tr></table>	3c	Barde By, Vorgod	3h	Barde By, Vorgod
	3c	Barde By, Vorgod			
3h	Barde By, Vorgod				
Kommune	Ringkøbing-Skjern Kommune				
CVR-nr. / P-nr. / CHR-nr.	29553378 / 1012322611 / 59244				
Ejendomsnummer	7600032104				
Bedriftens betegnelse	Husdyrbrug omfattet af §12 stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug				
Ansøgning nr.	85526 ver. 2 og fiktiv skema nr. 85630 downloadet d. 22.02.2016.				

Oplysninger om husdyrbruget:

Dyrehold	Nudrift		Ansøgt	
	Antal	DE	Antal	DE
Malkeko, tung race (10120 EMK)	150	207,34		
Malkeko, tung race (11000 EMK)			190	276,22
Kvier, tung race (6-27 mdr.)	113	53,81	83	39,52
Småkalve, tung race (0-6 mdr.)	37	10,00	27	7,30
Tyrekalve, tung race (0-6 mdr.)	37	0,60	75	1,23
Voksen årshest, 300-500 kg	2	0,69	2	0,69
Voksen årshest, 500-700 kg	3	1,30	3	1,30
I alt		273,75		326,25
Arealer		Ha		Ha
Ejet-og forpagtet udbringningsareal		-		192,1
Aftaleareal		-		55,7
Udbringningsareal i alt		-		247,8
Bygningsmæssige forhold	Kapacitet m ³	Areal (m ²)	Kapacitet m ³	Areal (m ²)
Eksisterende stald		1.350		1.350
Stald til køer fra 2010		2.455		2.455
Eksisterende gyllebeholder 1	556		556	
Eksisterende gyllebeholder 2	1.250		1.250	
Eksisterende gyllebeholder 3	2.500		2.500	
3 plansiloer		2.079		2.079
I alt	4.306	5.884	4.306	5.884

Tabellen på næste side er en oversigt over antallet af dyreenheder til udbringning på ejede/forpagtede, samt aftalearealer.

Fordelingen af husdyrgødning/dyreenheder:

		Antal DE
Producerede gødning	Hedevej 3	326,25
Afsat til aftalearealer	Vester Bardevej 4	58,0
Til afsætning på ejede/forpagtede arealer	Gylle/dybstrøelse	214,56
	Afsat v. græsning	53,68
	Sum	268,24

Aftalearealet tilhører ejendommen Vester Bardevej 4, 6920 Videbæk. Arealet er miljøvurderet i forbindelse med Miljøgodkendelsen af husdyrbruget på Velhustedvej 43, 6933 Kibæk.

Staldanlæg med dyr, Ansøgt drift

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Indgangs vægt (kg) Eller Alder ind	Udgangs vægt (kg) Eller Alder ud	Mælkeydelse (EMK)	Virkemidler
Eksisterende kostald							
Malkekøer, tung race	Sengestald med spalter (kanal, linespil)	140	203,53			11.000	Skraber på spalter
Malkekøer, tung race	Dybstrøelse hele arealet	50	72,69			11.000	ingen
Eksisterende kalvestald							
Småkalve, tung race	Dybstrøelse hele arealet	27	7,30	0 mdr.	6 mdr.		ingen
Tyrekalve, tung race	Dybstrøelse hele arealet	75	1,23	40 kg	65 kg		ingen
Eksisterende kviestald							
Kvier, tung race	Dybstrøelse, kort ædeplads med fast gulv	83	39,52	6 mdr.	27 mdr.		ingen
Eksisterende hestestald							
Voksen hest (300-500 kg)	Dybstrøelse hele arealet	2	0,69				ingen
Voksen hest (300-700 kg)	Dybstrøelse hele arealet	3	1,30				ingen
I alt			326,25		-	-	-

Indholdsfortegnelse

Stamblad:.....	2
Oplysninger om husdyrbruget:.....	3
Fordelingen af husdyrgødning/dyreenheder:	4
Staldanlæg med dyr, Ansøgt drift.....	5
1. Meddelelse af miljøgodkendelse.....	9
Baggrund og kort resumé	9
Afgørelsen	10
2. Vilkår for miljøgodkendelsen	12
Generelt	12
Uheld og risici.....	12
Årsproduktion.....	12
Foder	13
Staldanlæg	13
Gyllehåndtering	14
Transport.....	14
Restvand	14
Oplag af olie og medicin	14
Affald	14
Skadedyr	14
Lugt	15
Støjkluder.....	15
Lys.....	15
Støv	15
Udbringningsarealer	16
Tilsyn, kontrol og egenkontrol	16
Ophør.....	17
3. Formalia	18
Lovgrundlag	18
Høring og offentliggørelse	18
Klagevejledning	18
Udnyttelse	19
Bilag 1: Miljøredegørelsen	22
1.1 Projektets omfang:	22
1.2 Ikke teknisk resumé	22

1.3 Oplysninger om staldanlæg og besætning	25
1.4 Oplysninger omkring anlægget og ejendommen	26
1.5 Oplysninger om opbevaringsanlæg	36
1.6 Opbevaringskapacitet	36
1.7 Beregninger på anlæg	37
1.8 Oplysninger omkring arealer	40
1.9 Oplysninger om gødning	42
1.10 Beregninger på arealer	44
1.11 BAT (Bedst tilgængelige teknik).....	45
Bilag 2: Miljøvurderingen	48
Vurdering af husdyrbrugets anlæg	48
Lokalisering	48
Generelle afstandskrav	48
Beskyttelseslinjer	48
Placering i landskabet	48
Særlige landskabelige områder:	49
Indretning	49
Dyrehold/Produktion	49
BAT-Bedste tilgængelige teknik	49
Alternative løsninger	52
Ophør	53
Drift	53
Håndtering af regnvand og restvand	53
Medicin, olie og brændstof	53
Håndtering og opbevaring af affald	53
Håndtering af unormale driftssituationer og uheld	53
Egenkontrol	54
Naboforhold	54
Lugt	54
Støj	54
Lys	55
Fluer og skadedyr	55
Støv	55
Transport	55
Ammoniakpåvirkning	56
Generel ammoniakreduktion	56
Ammoniak påvirkning af natur	56

Bilag IV-arter.....	60
Vurdering af husdyrbrugets arealer	61
Vandmiljø	61
Sædskifte	62
Kvælstofudvaskning til overfladevand	62
Fosforudvaskning til overfladevand	66
Grundvand.....	68
Natur i forhold til udbringningsarealerne	69
Konklusion	70
Bilag 3: Kommentarer	71
Kompost til markstak	71
Støj.....	71
Bilag 4: Situationsplan, samlede anlæg	72
Bilag 5: Oversigtskort, stalde.....	73
Bilag 6: Udbringningsareal, Natur	74
Bilag 7: Udbringningsareal, Fosfor	75
Bilag 8: Udbringningsareal, Nitratklasser	76
Bilag 9: Udbringningsareal, Grundvand	77
Bilag 10: Udbringningsareal, Kulturmiljø.....	78
Bilag 11: Udbringningsareal med transportveje, ...	79
Bilag 12: Beregningspunkter til naturområder	80
Bilag 13: Beredskabsplan	81
Bilag 14: Udtalelse fra Herning Kommune.....	90

Copyright

Kortmateriale er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Kort- og matrikelstyrelsen. Copyright Kort- og matrikelstyrelsen 1992 /KD.86.1033.

Luftfotos – Danmarks Digitale Ortofoto – er gengivet af Ringkøbing-Skjern Kommune med tilladelse fra Cowi. **DDO ©, Copyright COWI.**

1. Meddelelse af miljøgodkendelse

Baggrund og kort resumé

Baggrund

Ringkøbing-Skjern Kommune modtog den 22. februar 2016 en ansøgning om §12 miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg.

Der er tidligere meddelt miljøgodkendelse til husdyrbruget på Hedevej 3 i henhold til husdyrlovens §11, og et tillæg dateret den 23. september 2010. Disse godkendelser bortfalder ved denne §12 miljøgodkendelse.

Kort resumé

Ansøgningen om miljøgodkendelse omfatter hele husdyrbruget med tilhørende arealer og en udvidelse i husdyrbrugets antal af malkekøer.

Der udvides fra:

- 150 malkekøer (normydelse)
- 113 kvier (6-27 mdr.)
- 37 småkalve (0-6 mdr.)
- 37 tyrekalve (40-65 kg)
- 2 årsheste (300-500 kg)
- 3 årsheste (500-700 kg) svarende til 273,75 DE

Der udvides til:

- 190 malkekøer (11.000 EMK)
- 83 kvier (6-27 mdr.)
- 27 småkalve (0-6 mdr.)
- 75 tyrekalve (40-65 kg)
- 2 årsheste (300-500 kg)
- 3 årsheste (500-700 kg) svarende til 326,25 DE

Udvidelsen foretages i eksisterende bygninger.

Der afsættes husdyrgødning svarende til 268,24 DE på egne og forpagtede arealer og 58 DE til aftalearealer. Aftalearealerne er miljøgodkendte i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbruget på Velhustedvej 43, 6933 Kibæk.

Der anvendes følgende virkemidler til at reducere udledninger af ammoniak, nitrat og fosfor:

- Der er lagt skrabere på spaltegulvet i stalden til malkekøer, således at der er tale om en stald med 4% ammoniakfordampning.
- Arealer drives økologisk med lav dyretryk på 1,4 DE/ha og uden brug af kunstgødning.

Udtalelse Herning Kommune

Nogle af husdyrbrugets arealer ligger i Herning Kommune og Herning Kommune har derfor i henhold til § 45 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug haft arealerne i høring. Herning Kommune har ingen bemærkninger til den ansøgte arealanvendelse og ønsker ikke at stille skærpede krav for arealerne i Herning Kommune. Udtalelse fra Herning Kommunes udtalelse fremgår af bilag 14.

Afgørelsen

Ringkøbing-Skjern Kommune meddeler hermed miljøgodkendelse af husdyrbruget på ejendommen matr. nr. 3c, m.fl., Barde By, Vorgod beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg. Afgørelsen meddeles i medfør af § 12 stk. 2 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og på de angivne vilkår.

Miljøgodkendelsen gælder hele husdyrbruget med tilhørende ejede og forpagtede arealer og omfatter en udvidelse i husdyrholdet fra:

- 150 malkekøer (normydelse)
- 113 kvier (6-27 mdr.)
- 37 småkalve (0-6 mdr.)
- 37 tyrekalve (40-65 kg)
- 2 årsheste (300-500 kg)
- 3 årsheste (500-700 kg) svarende til 273,75 DE

til:

- 190 malkekøer (11.000 EMK)
- 83 kvier (6-27 mdr.)
- 27 småkalve (0-6 mdr.)
- 75 tyrekalve (40-65 kg)
- 2 årsheste (300-500 kg)
- 3 årsheste (500-700 kg) svarende til 326,25 DE

Udvidelsen i dyreholder foretages i eksisterende bygninger. Miljøgodkendelsen omfatter alle arealer drevet under ejendommens CVR-nummer, hvoraf 192,07 ha er udbringningsarealer.

Afgørelse om miljøgodkendelse sker på baggrund af ansøgning skema nr. 85526, version 2, downloadet den 3. marts 2016.

Afgørelsen om miljøgodkendelse af husdyrbruget Hedevej 3, 7480 Vildbjerg meddeles på baggrund af, at Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at ansøger har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet, uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til naboer, landskab, natur og miljø.

Husdyrbruget skal indrettes og drives som beskrevet i ansøgningen, samt supplerende oplysninger, indkommet til Ringkøbing-Skjern Kommune i forbindelse med sagsbehandlingen, med mindre vilkårene i denne miljøgodkendelse og generel lovgivning, stiller skærpede krav.

Der gøres hermed opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse, eller dispensation efter anden lovgivning, herunder Museumsloven. Eventuelt byggeri må først påbegyndes, når der ligger en særskilt tilladelse til igangsættelse af byggeriet.

Forholdet til museumsloven

Der gøres opmærksom på, at sten og jorddiger, der er omfattet af bestemmelserne i Museumsloven §29a, ikke må beskadiges eller sløjfes uden dispensation fra Ringkøbing-Skjern Kommune

Der foreligger særlige regler for jordbearbejdning omkring gravhøje bl.a. må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes (herunder også juletræer og lignende) inden for en afstand af 2 meter fra højens yderste kant jf. §29 f i museumsloven.

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

Information om diger og gravhøje kan findes på www.miljoportal.dk.

Vi anmoder om, at Ringkøbing-Skjern Kommune bliver orienteret, såfremt der sker ændringer i ejerforhold eller af driftsansvarlig.

2. Vilkår for miljøgodkendelsen

Konkrete bestemmelser i lovgivningen, som er generelt gældende for landbrug, er som hovedregel, ikke nævnt i denne miljøgodkendelse. Miljøgodkendelsen meddeles på de nedenstående vilkår.

Generelt

- 1) Husdyrbruget skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af ansøgningen og med de eventuelle ændringer, der fremgår af miljøgodkendelsen.
- 2) Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra meddelelsen af denne. Med "udnyttet" menes, at planlagt byggeri- og anlægsarbejde er iværksat og at arbejdet fortsætter og færdiggøres i et rimeligt tempo og skal være afsluttet inden for et år efter fristens udløb. Et påbegyndt byggeri kan således ikke afbrydes i en længere periode og derefter genoptages.

Byggeri i henhold til miljøgodkendelsen må godt foregå, selvom byggeriet ikke er påbegyndt, inden miljøgodkendelsen er udløbet, hvis der er indgået en retlig bindende kontrakt med en entreprenør. Denne kontrakt skal være underskrevet, inden miljøgodkendelsen udløber.

Den del af byggeriet i miljøgodkendelsen, som ikke er udnyttet inden 2 år efter at miljøgodkendelsen er meddelt, bortfalder.

- 3) De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 4) Drifts-, indretnings-, eller bygningsmæssige ændringer, skal anmeldes til kommunen inden de påbegyndes. Kommunen vurderer, om de aktuelle planer for ændring/udvidelse/renovering kan ske indenfor rammerne af denne miljøgodkendelse.

Uheld og risici

- 5) Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til at anmelde dette til tilsynsmyndigheden, Ringkøbing-Skjern Kommune den først kommende hverdag. Er der behov for øjeblikkelig indsats ringes 112. Senest 14 dage efter driftsuheld skal driftsansvarlig fremsende en skriftlig orientering, der beskriver uheldets omfang og indsatsen mod miljømæssige skader, samt beskriver forebyggende foranstaltninger, der begrænser risiko for nye uheld.
- 6) Ejendommens beredskabsplan/driftsforskrift skal til en hver tid være ajourført.

Årsproduktion

- 7) Den godkendte husdyrproduktion skal være jævnt fordelt over året.

- 8) Miljøgodkendelsen omfatter et dyrehold bestående af 190 malkekøer (11.000 EMK), 83 kvier (6-27 mdr.), 27 småkalve (0-6 mdr.), 75 tyrekalve (40-65 kg), 2 årsheste (300-500 kg) og 3 årsheste (500-700 kg) i alt svarende til 326,25 DE.

Note:

(I tilfælde af kommende ændringer af dyreenhedsdefinitionerne skal det påpeges, at der ved fortolkning af en afgørelse skal anvendes den dyreenhedsdefinition, der var gældende på det tidspunkt, hvor godkendelsen blev givet).

Naturlige produktionsudsving er tilladt inden for de maksimale 326,25 DE.

- 9) Alle af husdyrbrugets kvier (6-27 mdr.) skal være udegående i minimum 6 mdr./år inden for husdyrbrugets udbringningsareal.
- 10) Alle af husdyrbrugets køer skal være udegående i minimum 2 mdr./år inden for husdyrbrugets udbringningsareal.

Foder

- 11) Andelen af græsmarksafgrøder skal være over 25 % af totalrationen af foderenheder. Vilkkåret gælder for alle malkekøerne inklusiv opdræt.

Dokumentation for opfyldelse af dette vilkkår, skal fremgå af foderplaner, foderkontrol, eller en effektivitetskontrol og skal opbevares i 5 år

Staldanlæg

- 12) I stalden til køer skal der være skraber på spaltegulvet. Skraberne skal minimum køre hver fjerde time. Tværgange, som ikke skrubes automatisk, skal hver dag rengøres manuelt mindst 2-3 gange. Skraberanlægget skal forsynes med en timer med datalog eller lignende, der dokumenterer, at skraberen er i drift.
- 13) I stald til køer skal der være skraber i langsgående og tværgående kanaler, således at der hver dag foretages skrabet af kanaler (langsgående og tværgående) mindst hver ottende time.
- 14) Skraberne skal være i drift året rundt. Anlægget skal vedligeholdes ved at følge fabrikantens vejledning herom. Eventuelle driftsstop skal indføres i en driftsjournal. Driftsjournalen skal opbevares i mindst 5 år og forevises på forlangende.

Kompost- og ensilageopbevaring

- 15) Ensilage i markstakke, må højst være placeret på samme sted i 24 måneder. Der skal derefter gå 5 år, før de igen må placeres på samme sted.
- 16) Ved etablering af kompost og ensilage i markstakke skal tidspunkt og placering noteres på et kortbilag i driftsjournalen.

Beholdere til flydende husdyrgødning

- 17) Opbevaringskapaciteten skal være mindst 9 mdr.
- 18) Gyllebeholder nr. 3 på 2.500 m³ skal fjernes uden udgift for kommunen, når den ikke længere er i brug til det formål, hvortil den er tilladt.

Gyllehåndtering

- 19) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn og eventuelt spild skal straks opsamles.

Transport

- 20) Transport af husdyrgødning skal som udgangspunkt forgå af de på bilag 11 angivne veje.

Restvand

- 21) Der er stillet vilkår om, at forinden der etableres udsprinkling/udrisning af overfladevand fra plansiloer, skal der indhentes en tilladelse hertil fra Ringkøbing-Skjern kommune.
- 22) Vask af landbrugsmaskiner og redskaber skal ske på fast vaskeplads med bortledning af vaskevandet til opsamlingsbeholder. Alternativt kan vask af landbrugsmaskiner ske på udbringningsarealerne.

Oplag af olie og medicin

- 23) Eventuelt spild af olie skal straks opsamles af velegnet absorptionsmateriale – eks. kattegrus.
- 24) Spildolie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
- 25) Medicin skal opbevares forsvarligt og utilgængeligt for uvedkommende.

Affald

- 26) Affald skal opbevares og bortskaffes, efter kommunens til en hver tid gældende affaldsbekendtgørelse.

Skadedyr

- 27) Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse - som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Statens Skadedyrlaboratorium.

- 28) Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). På forlangende skal indgås kontrakt med autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

Lugt

- 29) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at der opstår væsentlige lugtgener, der vurderes at være væsentlig større end grundlaget for miljøgodkendelsen, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger.

Støjklider

- 30) Husdyrbrugets bidrag til støjbelastningen i omgivelserne må ikke overstige værdier, angivet i nedenstående tabel (se bilag 3 ved dokumentation), målt ved nabobeboelser, eller deres opholdsarealer:

Mandag-fredag kl. 7-18 Lørdag kl. 7-14	Alle dage kl. 18-22 Lørdag kl. 14-18 Søn- og helligdag Kl. 7-18	Alle dage kl. 22-7	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

- 31) Husdyrbruget skal for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at støjvilkår ikke kan overholdes.

Viser kontrolmålingen en overskridelse af de fastsatte støjgrænser, kan tilsynsmyndigheden kræve, at der iværksættes støjreducerende tiltag.

Lys

- 32) Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for de omkringboende.
- 33) Såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at bedriften giver anledning til væsentlige lysgener, skal bedriften lade udarbejde en handlingsplan og derefter gennemføre denne. Handlingsplanen skal godkendes af tilsynsmyndigheden.

Støv

- 34) Driften må ikke medføre støvgener uden for ejendommens eget areal, som af tilsynsmyndigheden skønnes at være væsentlige.
- 35) Fodersiloer skal indrettes således, at støvgener i forbindelse med indblæsning af foder undgås, f.eks. med melcykloner, eller anden støvbegrænsende foranstaltninger.

Udbringningsarealer

- 36) Husdyrbrugets husdyrgødning må udbringes på de udbringningsarealer, der er angivet på bilagene 6 til 11.
- 37) På husdyrbrugets udbringningsarealer, må der i alt udbringes gylle/dybstrøelse og afsættes ved græsning med maksimalt 3952 kg P/år og 26855 kg N/år i alt svarende til 1,4 DE/ha. Ønskes der udbragt husdyrgødning med et samlet større indhold af fosfor og/eller kvælstof, skal kommunen godkende det.
- 38) I perioder, hvor udbringningsarealerne ikke tilføres den maksimale mængde husdyrgødning, må der suppleres med anden organisk gødning, f.eks. affaldsprodukter til jordbrugsformål under forudsætning af,
- at kvælstoftabet fra markerne ved anvendelse af anden organisk gødning ikke overstiger det kvælstoftab, der vil være ved den godkendte drift.
  - at den udbragte mængde fosfor ved anvendelse af anden organisk gødning, ikke overstiger den udbragte mængde fosfor ved den godkendte drift.
  - at reglerne, i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål, er overholdt.
- Der skal indsendes dokumentation herfor, i forbindelse med anvendelsen af anden organisk gødning.
- 39) Ønskes udbringningsarealet ændret, skal det anmeldes til kommunen inden planårets begyndelse den 1.august. Kommunen vurderer herefter om udbringningen af husdyrgødning vil påvirke de nye arealer væsentligt.
- 40) På udbringningsarealerne må der afsættes gødning fra græssende dyr svarende til 54 DE.
- 41) Ønskes mark 2, 3 og 6 drænet/grøftet, skal det forinden anmeldes til Kommunen, der vurderer, hvorvidt dræningen/grøftningen kan finde sted inden for rammerne af denne miljøgodkendelse.
- 42) Husdyrbrugets ejede og forpagtede arealer må ikke tilføres handelsgødning.
- 43) Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener begrænses. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.
- 44) Udbringning af husdyrgødning må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen, eller dækket af sne, eller forud for varslede kraftige regnskyl/store nedbørsmængder.

Tilsyn, kontrol og egenkontrol

- 45) Dokumentation i form af logbog, kvitteringer, sædskifte- og gødningsplaner, opbevaringsaftaler, forpagtnings- og overførelsesaftaler (af mindst 1 års varighed) opbevares i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndighed efter anmodning.

- 46) Efter tilsynsmyndighedens anmodning skal der forevises beregninger for, at de niveauer for ammoniakemission fra stald og lager, ammoniakdeposition, nitratudvaskning til overfladevand, nitratudvaskning til grundvand, fosforoverskud fra bedriften og lugtgeneafstande fra staldanlæg, der ligger til grund for miljøgodkendelsen, er overholdt. Hvis forudsætningerne for miljøgodkendelsen ændres, skal der foretages nye beregninger af gene- og miljøpåvirkningen.

Ophør

- 47) Ved ophør af driften, skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. Bl.a. skal stoffer, der kan forurene jord, grundvand og overfladevand, samt affald bortskaffes, efter gældende regler.
- 48) Kommunen kan kræve, at tiloversblevne bygninger, gyllebeholdere m.v. skal nedrives, såfremt de ikke efterfølgende, skal anvendes til andet formål og såfremt de ved syn og skøn, vurderes misligholdt.

Note: Efter landzonebestemmelserne jf. planlovens §§ 37 og 38 kan overflødige driftsbygninger tages i brug til en række formål, uden egentlig kommunal godkendelse, altså alene efter anmeldelse.

3. Formalia

Lovgrundlag

Miljøgodkendelsen er givet på nedenstående lovgrundlag fra Miljøministeriet (inklusive eventuelle ændringer til den anførte lovgivning, der gælder på godkendelsestidspunktet).

Der gøres opmærksom på, at ansøger selv har ansvar for at indhente nødvendige godkendelser/tilladelser i henhold til anden lovgivning.

- Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, nr. 868 af 3. juli 2015 (Husdyrloven).
- Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 44 af 11. januar 2016 (Husdyrbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. nr., nr. 1318 af 26. november 2015 (Husdyrgødningsbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse af lov om naturbeskyttelse, nr. 1578 af 8. december 2015 (Naturbeskyttelsesloven).
- Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter nr. 1828 af 16. december 2015.
- Bekendtgørelse om affald, nr. 1309 af 18. december 2012 (Affaldsbekendtgørelsen).
- Bekendtgørelse om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines nr. 1611 af 10. december 2015 (Olietankbekendtgørelsen).

Høring og offentliggørelse

Ansøgningsmaterialet har været offentliggjort på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside www.rksk.dk/om-kommunen/annoncering/landbrug fra den 26. februar 2016 til den 18. marts 2016, hvor der ikke er indkommet bemærkninger til det ansøgte.

Udkastet til miljøgodkendelsen har været i 6 ugers høring hos ansøger, konsulent og naboer fra 18. marts 2016 til 29. april 2016, hvor der ikke er indkommet bemærkninger til det ansøgte.

Afgørelse om miljøgodkendelse vil blive offentliggjort den 6. maj 2016 på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside på www.rksk.dk/om-kommunen/annoncering/landbrug.

Klagevejledning

I henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug kapitel 7, kan der klages over miljøgodkendelsen af ansøgeren, Miljøministeriet, samt enhver, der må antages, at have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af de myndigheder og organisationer, der angivet i lovens § 85-87.

Ved klage kan Natur- og Miljøklagenævnet bestemme, at klagen har opsættende virkning på udnyttelsen. Udnyttelse af miljøgodkendelsen i klageperioden og imens eventuel klage behandles sker på eget ansvar.

Ansøgeren vil få besked, hvis der klages over afgørelsen.

Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 500. Klagegebyret tilbagebetales, hvis du får helt, eller delvis medhold i din klage, hvis den påklagede afgørelse ændres, eller ophæves, eller klagen afvises som følge af overskredet frist, manglende klageberettigelse, eller fordi klagen ikke er omfattet af klagenævnets kompetence.

Ønskes afgørelsen prøvet ved domstolene, skal søgsmål ifølge § 90 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug være anlagt inden 6 måneder efter, at sagen er offentliggjort.

Klagefristen er 4 uger og regnes fra datoen for offentliggørelsen. Klagen skal være modtaget og registreret senest den 3. juni 2016.

Indsendelse af klage

Det er obligatorisk for klager at bruge Natur- og Miljøklagenævnets digitale klageportal, med mindre du har fået en tilladelse fra Natur- og Miljøklagenævnet, der fritager dig for at anvende den digitale klageportal. I nedenstående tekst kan du se, hvordan du skal bruge den digitale klageportal.

Digital Klageportal

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen. Du kan finde et link på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Du betaler klagegebyret med betalingskort i Klageportalen.

Anmodning om fritagelse for indsendelse via klageportal

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der ikke er indsendt via Klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende din klage og en begrundet anmodning til Ringkøbing-Skjern Kommune, Smed Sørensen Vej 1, 6950 Ringkøbing. Ringkøbing-Skjern Kommune videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Hjælp til klage

Natur- og Miljøklagenævnet stiller i et vist omfang en supportfunktion til rådighed ved oprettelse af en klage. Supportfunktionen kan kontaktes pr. tlf.: 7254 1101 eller på mail: nmkn@nmkn.dk. De kan kontaktes på følgende tidspunkter: man.-tors. 10.00-15.00, fre. 10.00-14.00.

Udnyttelse

Miljøgodkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra meddelelse af miljøgodkendelsen, jævnfør vilkår 2.

Hvis miljøgodkendelsen ikke har været helt, eller delvis udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøgodkendelsen, som ikke har været udnyttet i de seneste 3 år.

Med denne miljøgodkendelse følger 8 års retsbeskyttelse. Vilkårene kan dog til enhver tid ændres efter reglerne i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 40, stk. 2.

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal, jf. § 40 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første revurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år. Første revurdering vil derfor blive påbegyndt i 2024.

På vegne af Teknik- og Miljøudvalget

Ivan Thesbjerg
Fagleder
Land og Vand, Landbrug
Ringkøbing-Skjern Kommune

Anne Marie Susgaard
Miljømedarbejder
Land og Vand, Landbrug
Ringkøbing-Skjern Kommune

Kopi af udkast til miljøgodkendelse er sendt til:

Ansøger:

- Søren Just, Hedevej 3, 7480 Vildbjerg

Konsulent:

- Jakob Altenborg, Miljø & Natur Landbrugsrådgivning, e-mail: jakob@miljoeognatur.dk

Herning kommune:

- Sagsbehandler Sarah Bourgeois, e-mail: miksa@herning.dk

Ejer af forpagtede arealer/ aftalearealer

- Flemming Sørensen, Rosenalle 27, 6920 Videbæk
- Alf Sørensen, Rosenalle 58, 6920 Videbæk
- Jørn Lauridsen, Gårdbækvej 8, 7480 Vildbjerg
- Bruno Dan Andersen, Videbækvej 58A, 7480 Vildbjerg
- Carsten Bøndergård, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk

Ejere af nærmeste ejendomme/arealer:

- Kirsten Elly Møller Vesterager, Svanevej 20, 6920 Videbæk
- Bent Kristensen, Solskrænten 26, 6920 Videbæk
- Mikael Margon Kristensen, Hedevej 5, 6920 Videbæk
- Lasse Bækgård Christensen, Trolldhedevej 1, 6920 Videbæk
- Torben Clausen, Hedevej 6, 6920 Videbæk
- A/S I.P.L. HOLDING, Nylandsvej 5, 6940 Lem st.

Kopi af miljøgodkendelsen er sendt til:

- Konsulent Jakob Altenborg, Miljø & Natur Landbrugsrådgivning, e-mail: jakob@miljoeognatur.dk
- Ringkøbing-Skjern museum, Arkæologisk Afdeling v/Torben Egebjerg, e-mail: post@arkvest.dk

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

- Det økologiske Råd, 2200 København N, e-mail: husdyr@ecocouncil.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, e-mail: natur@dof.dk, ringkoebing-skjern@dof.dk
- Sundhedsstyrelsen, Lyseng Allé 1, 8270 Høbjerg, e-mail: senord@sst.dk
- Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup, e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Danmarks Naturfredning, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, e-mail: dn@dn.dk
- Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité for Ringkøbing-Skjern Kommune, e-mail: dnringkoebing-skjern-sager@dn.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Skyttevej 4, 7182 Bredsten, e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Danmarks Sportfiskerforbund, e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk,
- Friluftsrådet Midt-Vest, e-mail: midtvestjylland@friluftsraadet.dk

Bilag 1: Miljøredegørelsen

Oplysninger om husdyrbrugets indretning og drift stammer fra ansøgningen om miljøgodkendelse, samt fra supplerende oplysninger, indhentet efter modtagelsen af ansøgningen.

Der er, ifølge ansøgningen, anvendt skema nr. 85526, version 2, downloadet den 03.03.2016 og fiktiv skema nr. 85630 version 1, downloadet den 22.02.2016.

1.1 Projektets omfang:

Der ønskes udvidelse af eksisterende økologisk kvæghold fra 150 årskøer, 37 opdræt 0-6 mdr., 113 årsopdræt 6-27 mdr. og 5 heste svarende til 273,75 til 190 årskøer (EKM 11000 kg), 27 årsopdræt 0-6 mdr, 83 årsopdræt 6-27 mdr., 75 tyrekalve (op til 60 kg) og 5 heste i alt 326,25 dyreenheder.

Der er ingen nybyggeri.

Tidligere godkendelser

Der foreligger en §11 miljøgodkendelse fra 14. dec. 2009, hvor der foretages udvidelse af dyrehold og opførelse af kostald, gyllebeholder og plansiloer. Der er givet en tillægsgodkendelse fra 23. september 2010, hvor der godkendes ændret gulvtype i den nye kostald. Med denne §12 miljøgodkendelse bortfalder de to tidligere godkendelser efter §11 i Husdyrbrugsloven.

Biaktiviteter

Der er ingen biaktivitet på ejendommen.

Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør vil der blive truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at overlevere anlægget i forsvarlig miljømæssig tilstand.

- Den resterende husdyrgødning i kummer og tanke vil blive fjernet.
- Staldene vil blive rengjort og spildevandet kørt ud på dyrkede arealer i henhold til lovgivningen.
- Udtjent inventar og andet metal vil blive leveret til produkthandleren.
- Udtjent elektronisk udstyr vil blive leveret til genbrug.
- Andet affald vil blive afhændet efter miljølovens forskrifter.
- Gylletankene vil blive fjernet, når de ikke længere er brugbare for denne eller anden bedrift.

1.2 Ikke teknisk resumé

Placering:

Ejendommen er beliggende 4,2 km sydvest for Timring. Området er i øvrigt præget af landbrugsjord samt større skov- og hede-områder.

Transporter til og fra ejendommen:

Ændringen og udvidelsen af produktionen på ejendommen vil medføre en mindre stigning i antallet af transportere. Antallet af transportere stiger fra ca. 636 til ca. 724 pr. år, hvoraf hovedparten af stigningen sker med husdyrgødning. Meget få transportere vil gå igennem samlet bebyggelse, og transporterne vurderes ikke at give anledning til øgede gener.

Husdyrgødning:

Der produceres gylle og fast møg på ejendommen. Alt gylle udbringes med slæbeslanger eller nedfældes. Gødningen udbringes på ejendommens ejede og forpagtede arealer, og overskuddet afsættes til økologiske aftalearealer.

Til ejendommen tilhører 192,07 ha ejet og forpagtet udbringingsarealer, hvor der udbringes 1,4 DE/ha. Alle arealer drives økologisk.

Lugt:

Der er 1067 meter til nærmeste enkelt liggende nabo, samt 4427 meter til nærmeste samlede bebyggelse og 4320 meter til nærmeste byzone. Den ukorrigerede geneafstande til nærmeste nabo er beregnet til 70 meter, og 138 meter til samlet bebyggelse og 221 meter til byzone. Afstandene er beregnet ud fra et lugtgenecentrum som bliver fastlagt af beregningssystemet i husdyrgodkendelse.dk.

Udvidelsen overholder dermed alle lugtgenekrav.

Næringsstoffer til vandmiljøet og grundvand:

Ingen af arealerne ligger i nitratklasse I-III. Alle arealerne ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord, hvor dyretrykket er stigende, og udvaskningen fra arealerne må derfor ikke overstige et tilsvarende planteavlsbrug. Udvasningen kan beregnes til 68 kg N/ha/år, hvor den maksimale tilladte udvaskning er beregnet til 88,3 kg N/ha/år. Tilsvarende er udvaskningen fra planteavlsproduktioner i området 81,9 kg N/ha/år

Ingen arealer er beliggende inden for nitratfølsomt indvindingsopland.

I flg. beregningerne i husdyrgodkendelse.dk overholder overskuddet af fosfor lovens krav til fosforoverskud. Beregningen giver et fosfor underskud på 1 kg P/ha.

Ammoniak:

Udvidelsen af mælkeproduktionen overholder lovens krav om reduktion af ammoniakfordampningen i forhold til referencestalden. Herudover reduceres ammoniakfordampning med 297 kg N/år. Udvidelsen medfører herefter en udledning på 1621 kg N/år, hvilket er en stigning på 348 kg N/år i forhold til eksisterende produktion. I kumulation med alle udvidelse de seneste 8 år er stigningen på 1048 kg N/år. Den kumulative stigning bliver brugt til beregning af påvirkningen af nærmeste naturområder.

Andre miljøpåvirkninger:

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af gylle, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som tilfredsstillende.

Samlet vurdering:

Det vurderes, at ejendommen i betragtninger af udvidelsens størrelse lever op til, hvad der kan forventes af BAT i sådan en produktion. Yderligere reduktioner af emissionerne af ammoniak vil betyde betydelige investeringer, som ikke vil være proportionale med produktionens størrelse og omfanget af nybyggeri.

Væsentlige alternativer:

Da der udvides i eksisterende bygninger, er der ikke vurderet på alternativer.

0 – alternativ:

0-alternativet er lig med den eksisterende produktion. En statisk tilstand er oftest ikke et udtryk for noget positivt, da der er ensbetydende med, at hjulene er gået i stå. Dette er også tilfældet i landbruget. Det er derfor uundgåeligt, at landbruget hele tiden ændres i takt med omgivelserne.

I alle virksomheder er der løbende krav til at tilpasse og optimere driften efter markedsforholdene. Inden for landbrugerhvervet er det en realitet, at landmanden står over for faldende afregningspriser i forhold til inflationen samtidigt med, at omkostningerne stiger. Der skal således produceres et stadig stigende antal enheder for at overleve økonomisk. Derfor vil det være uundgåeligt, at produktionen løbende skal optimeres og udvides.

Hvis produktionen ikke optimeres, smuldrer det økonomiske grundlag for virksomheden. Et konstant produktionsniveau er reelt en begyndende afvikling af produktionen med de personlige og samfundsmæssige konsekvenser, det giver.

1.3 Oplysninger om staldanlæg og besætning

Stald anlæg med dyr, Nudrift

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Indgangs vægt (kg) Eller Alder ind	Udgangs vægt (kg) Eller Alder ud	Mælke- ydelse (EMK)	Virkemidler
Eksisterende kostald							
Malkekøer, tung race	Sengestald med spalter (kanal, linespil)	140	193,52			10.120	Skraber på spalter
Malkekøer, tung race	Dybstrøelse hele arealet	10	13,82			10.120	ingen
Eksisterende kalvestald							
Småkalve, tung race	Dybstrøelse hele arealet	37	10,00	0 mdr.	6 mdr.		ingen
Tyrekalve, tung race	Dybstrøelse hele arealet	37	0,60	40 kg	65 kg		ingen
Eksisterende kviestald							
Kvier, tung race	Dybstrøelse, kort ædeplads med fast gulv	113	53,81	6 mdr.	27 mdr.		ingen
Eksisterende hestestald							
Voksen hest (300- 500 kg)	Dybstrøelse hele arealet	2	0,69				ingen
Voksen hest (300- 700 kg)	Dybstrøelse hele arealet	3	1,30				ingen
I alt			273,75		-	-	-

Staldanlæg med dyr, Ansøgt drift

Kategori	Staldsystem	Antal årsdyr	Antal DE	Indgangs vægt (kg) Eller Alder ind	Udgangs vægt (kg) Eller Alder ud	Mælkeydelse (EMK)	Virkemidler
Eksisterende kostald							
Malkekøer, tung race	Sengestald med spalter (kanal, linespil)	140	203,53			11.000	Skraber på spalter
Malkekøer, tung race	Dybstrøelse hele arealet	50	72,69			11.000	ingen
Eksisterende kalvestald							
Småkalve, tung race	Dybstrøelse hele arealet	27	7,30	0 mdr.	6 mdr.		ingen
Tyrekalve, tung race	Dybstrøelse hele arealet	75	1,23	40 kg	65 kg		ingen
Eksisterende kviestald							
Kvier, tung race	Dybstrøelse, kort ædeplads med fast gulv	83	39,52	6 mdr.	27 mdr.		ingen
Eksisterende hestestald							
Voksen hest (300-500 kg)	Dybstrøelse hele arealet	2	0,69				ingen
Voksen hest (300-700 kg)	Dybstrøelse hele arealet	3	1,30				ingen
I alt			326,25		-	-	-

1.4 Oplysninger omkring anlægget og ejendommen

Lokalisering:

Der er tale om en eksisterende kvægproduktion sydvest for Timring. Området er generelt præget af landbrugsjord, skove og naturområder.

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

Faste afstandskrav:

Nærmest	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige byzone	4300 m 3970 m	Timring (Herning Kom.) Vorgod-Barde (RKSK)	50 m
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens fremtidige sommerhusområde	➤ 1000 m		50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål	➤ 1000 m		50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	➤ 1000 m		50 m
Nabobeboelse med landbrugspligt	800 m		50 m
Nabobeboelse u. landbrugspligt	1040 m		50 m

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Beboelse på samme ejendom	35 m	ingen ny byggeri	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	-	Ingen kendt	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	➤ 1000 m		50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	470 m		25 m
Vandløb	1036	Mod vest	15 m
Dræn	-	Der finders ingen dræn indenfor den ansøgte møddingsplads	15 m
Sø	460 m	Mod nordøst	15 m
Privat fælles vej/ offentlig vej	25 m	Ingen nyt byggeri	15 m
Naboskel	58 m	Ingen nyt byggeri	30 m

Afstandskravene er udelukkende gældende for nyt byggeri.

Landskab og planforhold

De ansøgte anlæg er placeret indenfor:

	Ja	Nej
Naturområder med særlige beskyttelsesinteresser mv.:		X
Områder med landskabelig værdi:		X
Uforstyrrede landskaber:		X
Områder med særlig geologisk værdi:		X
Rekreative interesseområder:		X
Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer:		X
Kirkeomgivelser:		X
Kystnærhedszonen:		X
Lavsundsarealer inkl. evt. okkerklassificering		X
Skovrejsningsområder:		X
Sø- og åbeskyttelseslinie:		X
Kirkebyggelinje:		X
Fortidsmindelinje:		X
Beskyttede sten- og jorddiger:		X
Naturområder med særlige beskyttelsesinteresser mv.:		X
Områder med landskabelig værdi:		X

Der er allerede eksisterende afskærmende beplantning rundt om stalden langs med markgrænsen, og mod vejen. Der er planlagt yderligere afskærmende beplantning fra den nordlige gyllebeholder til syd for kostalden.

Energiforbrug

Type	Forbrug før	Forbrug efter
Elforbrug	160.000 kWh	180.000 kWh
Dieselolie	10.000 l	13.000 l
Fyringsolie stuehus	1500 l	1500 l

Der kan opbevares i alt 1200 liter dieselolie af gangen i typegodkendte tanke.

Vandforbrug

Type	Forbrug før	Forbrug efter
Årligt forbrug af drikkevand	5.000 m ³	6.000 m ³
Årligt forbrug af vaskevand til vask af stalde	200 m ³	400 m ³

Hertil kommer vandforbrug til vask af maskiner og diverse.

Vandbesparende foranstaltninger

- Ansøger bestræber sig på at minimere forbruget af vaskevand.
- Anlæggets drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild.
- Drikkevandsspild er reduceret ved anvendelse af drikkekar.
- Stophaner på vandslanger.

Rengøring og desinficering

Fast affald

Støj

De væsentligste støjkloder på anlægget vurderes at være støj fra landbrugsmaskiner og støj fra malkeanlægget.

Driftsperiode:

Malkning foregår ved hjælp af robotter og foregår derfor løbende hele døgnet. Malkekompresor er placeret inden døre, for at mindske støjgener.

Ko- og kviestald er naturligt ventileret, og der forekommer således ingen vedvarende støjgener fra ventilationsanlæg.

For så vidt angår støj fra landbrugsmaskiner vil der dagligt forekomme kørsel ved fodertilberedning, udfodring m.v. Herudover vil der forekomme sæsonbetonet kørsel ved gylleudbringning og markarbejde.

Tiltag mod støjkloder:

Støj søges generelt dæmpet ved valg af støjsvag teknologi og afskærmning. Endvidere søges al unødigt tomgangskørsel undgået.

Lys

Belysning af anlæg:

Der vil være et vist lysudfald fra bygningernes vinduer, samt fra udendørsbelysning

Udendørsbelysning er meget begrænset, og der vil ikke blive opsat projektør eller lignende. I de stalde med åbne sider kan indendørs staldbelysning ses udefra. Belysningen sænkes i de sene aften - og nattetimer.

Fluer og skadedyr

Generel bekæmpelse af skadedyr:

Bekæmpelse af skadedyr foretages efter Statens Skadedyrslaboratoriums retningslinjer.

Fluegener:

Kemisk fluebekæmpelse foretages efter Statens Skadedyrslaboratoriums retningslinjer.

Rottebekæmpelse:

Bekæmpelse af rotter foretages efter Statens Skadedyrslaboratoriums retningslinjer.

Desuden følges de forbyggende foranstaltninger, som er fastlagt i Bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter mv. (Bek. nr. 611 af 23. juni 2001).

Støv

I forbindelse med levering af kraftfoder og mineraler kan der opstå støvgener, hvilket dog oftest er af begrænset karakter. Ved udvidelsen vil foderforbruget stige, men da blandingen i sig selv ikke forårsager væsentlige støvgener, vil der derfor ikke ske en forøgelse af eventuelle støvgener ved udvidelsen.

Tilskudsfoder opbevares i siloer. Mineraler leveres i bigbags.

Ved beboelser langs grusveje er der ved transport med gylle og grovfoder megen opmærksomhed rettet mod disse. Der køres efter forholdene.

Da der sker en stigning i antallet af transporter, kan det ikke udelukkes, at der kan forekomme flere støvgener.

Transport

Transporter	Før udvidelse			Efter udvidelse		
	Antal/ år	Kapacitet pr. transport	Transport -middel	Antal/ År	Kapacitet pr. transport	Transport -middel
Transport af tilskudsfoder	6	15-30 tons	Lastbil	12	15-30 tons	Lastbil
Transport ensilage	150	40 m ³	Traktor	200	40 m ³	Traktor
Dieselolie	9	1200 l	Lastbil	11	1200 l	Lastbil
Afhentning tyrekalve	12	-	Lastbil	12	-	Lastbil
Afhentning slagtekøer	12	-	Lastbil	12	-	Lastbil
Halm	15	15	Traktor	20	15	Traktor
Afhentning af døde dyr	12	-	Lastbil	12	-	Lastbil
Udbringning husdyrgødning	150	25 tons	Traktor	150	25 tons	Traktor
Dybstrøelse	35	15 tons	Traktor	60	35 tons	Lastbil
Mælk	183		Lastbil	183		Lastbil
Affald	52	-	Lastbil	52	-	Lastbil
Transporter i alt	636			724		

Til og frakørselsveje er anført på situationsplanen (Bilag 5)

Bemærkninger:

Generelt:

Antallet af transporter bør betragtes som retningsgivende. I og med der er tale om levende organismer, kan både udbytter på markerne og stald variere fra år til år, hvilket naturligvis har indflydelse på antallet af transporter

Husdyrgødning:

Der køres med husdyrgødning i vækstsæsonen, transporten og udbringning vil have en stigning på cirka 25 læs i forhold til nudrift. Reglerne for udkørsel vil blive overholdt. Transportvejene for gylle er vist på bilag.

Foder og korn:

Kørsel i forbindelse med levering af foder vil stige minimalt i forhold til nudrift.
Fodertransporterne vil stige med 50 læs pr. år.

Transport:

Køretøjer vedligeholdes og tomgangskørsel undgås.

Transport og udbringningen af gyllen vil ske med traktor. Alle udbringningsarealerne ligger meget samlet omkring ejendommen, og meget få af transporterne vil gå igennem samlede bebyggelser.

Restvand og spildevand

Spildevandsmængde

Spildevandstyper	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	200 m ³	400 m ³	Gyllebeholder	Ingen
Sanitært spildevand fra stuehus	200 m ³	200 m ³	Minirens anlæg	Ja

Beskrivelse af spildevandstilledning:

400 m³/år spildevand tilledes gyllebeholder med flydende husdyrgødning efter udvidelsen.

Beskrivelse af spildevandsafledning:

Tagvandet opsamles og fra kostald ledes det til faksine og fra kviestald afledes til nedsivning gennem grøft.

Affald og kemikalier

Alle rengøringskemikalier opbevares i teknikrummet.

Økologisk bedrift og derfor ingen sprøjtemidler mm..

Fast affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder pr. år	EAK-kode	ISAG-kode
Olje- og kemikalieaffald:						
Spildolie			Serviceværksted	-	13.02.08	06.01
Olietromle	I værksted		Serviceværksted	1	15.01.04	56.20

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

Blyakkumulatorer	Ingen					
Rester af bekæmpelsesmidler			Kommunal modtagestation	Ingen	02.01.05	05.12
Kanyler i særlig beholder			Kommunal modtagestation		18.02.02	05.13
Tørbatterier - NiCd		Egen	Kommunal modtagestation	1	20.01.33	77.00
Tørbatterier - Kviksølv		Egen	Kommunal modtagestation	1	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Container	Marius Pedersen	Kommunal modtagestation	varierer	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Container	Marius Pedersen	Kommunal modtagestation	varierer	15.01.02	52.00
Bigbags af PE-plast	Container	Marius Pedersen	Kommunal modtagestation	varierer	15.01.02	52.00
Lysstofrør og elsparepærer		Egen	Kommunal modtagestation		20.01.21	79.00
Jern og metal	Intet fast	Produkthandler	Produkthandler	varierer	02.01.10	56.20
Diverse brændbart inkl. tomme medicinglas	Container	Marius Pedersen	Kommunal modtagestation	varierer	Afhængig af indhold / 15.01.07	19.00
Glas	Intet fast	Egen	Kommunal modtagestation		20.01.02	51.00

Beskrivelse af kemikalier generelt:

På ejendommen forekommer ingen opbevaring af klinisk / medicinsk affald (sprøjter medicinrester m.v.), idet dette medtages/bortskaffes af dyrlæge. Eventuel opbevaring af brugte sprøjter vil ske i kanyleboks og bortskaffes i overensstemmelse med kommunens affaldsregulativ eller via dyrlæge.

Beskrivelse af pesticider:

Økologisk bedrift, derfor ingen håndtering af pesticider.

Beskrivelse af oliekemikalier:

Alt håndtering og skift af olie mm. foretages af servicefirma, der medtager alt brugt olie og oliefiltre fra ejendommen.

Beskrivelse af øvrige kemikalier:

Medicin:

Eventuel opbevaring af medicin vil ske utilgængeligt for børn i medicinskab/køleskab.

Desinfektionsmidler:

Desinfektionsmidler opbevares i malkestald med afløb til gyllesystemet

Døde dyr

Døde dyr opbevares overdækket. Kadavere afhentes af destruktionsanstalt indenfor 1-2 dage.

Maksimal mængde:

2 køer, 3 kalve – dog med det forbehold at det naturligvis ikke kan forudsiges nøjagtigt.

Bortskaffelse:

Afhentes af DAKA

Egenkontrol

Beskrivelse af egenkontrol:

Gødningsbeholderne følger reglerne for kontrol min. hvert 10 år.

En gang årligt udarbejdes "Gødnings- og husdyrindberetning" samt "Mark og gødningsplaner", begge dele anvendes til dokumentation af husdyrholdets størrelse og forbrug af gødning.

Thise Mejeris kvalitetsprogram:

Ud over de egenkontrolkrav, der stilles via lovgivning, er ansøger leverandør af mælk til Thise Mejeri og efterlever derfor kvalitetsprogrammet Thise. Koncept der indeholder krav

til:

- Mælkens sammensætning
- Fødevarerikkerhed
- Dyrevelfærd
- Miljøhensyn

En del af kravene i kvalitetsprogrammet er direkte lovkrav, andre krav er formuleret på baggrund af branchekrav, mens andre er anbefalinger fra mejeriet. Igennem kvalitetsprogrammet foretager ansøger en del egenkontrol, der sikrer at ovenstående krav overholdes, og at ansøger har et godt management.

Risici

Gødningen opbevares i beholdere på 556 m³, 1250 m³ og 2500 m³. Den faste gødning fra kalveboksene og dybstrøelse fra ungdyrene opbevares på møddingsplads.

Beskrivelse af risici:

- Utæthed i gyllebeholder
- Overløb af gylle
- Håndtering af dieselolie

Beskrivelse af mulige uheld:

Største risiko for uheld vurderes, at være i forbindelse med opbevaring og håndtering af flydende husdyrgødning og dieselolie.

Beskrivelse af risikominimering:

Al pumpning og omlastning af gylle vil foregå med gyllevogn med fastmonteret kran, hvor pumpen sidder på gyllevognen, og der sker automatisk tømning af pumperøret. Omlastning foregår altid under opsyn. Der er derfor ikke risiko for større forureningsuheld som følge af utilsigtet igangsætning af pumper, spild m.v. Gylletankene indgår desuden og vil fortsat indgå i den lovpligtige 10 års beholderkontrol.

Bedriftens dieseltank (1200 l) er i dag placeret på fast bund i foderlade. Tanken er hævet over jorden på ben og er forsynet med overfyldningsalarm. Der er ingen afløb i gulvet. På baggrund af ovenstående udgør tanken ikke risiko for større forureningsuheld.

Endvidere bemærkes, at ejer bor ved anlægget og dagligt har anlægget under opsyn.

Der er udarbejdet en beredskabsplan for driftsuheld. Beredskabsplanen omfatter brand, overløb gylle, kemikalie/oliespild.

Ejer og andre med fast adgang til bedriften er vejledt i beredskabsplanen. Beredskabsplanen har en fast plads i servicerummet.

Opbevaring af foder og ensilage

Ensilagen opbevares på ensilageplads på 2100 m². På nuværende tidspunkt ledes overfladevand fra plansiloer til samletank med afløb til gyllebeholder på 556 m³. Fremover ønskes det, at regnvand fra ensilagepladser opsamles og udrisles gennem rørsystem placeret i det nye læhegn.

Tilskudsfoder og mineraler opbevares i foderlade i siloer og bigbags. Halm opbevares ligeledes i foderlade.

1.5 Oplysninger om opbevaringsanlæg

	Gyllebeholder 1		Gyllebeholder 2		Gyllebeholder 3	
	Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt	Nudrift	Ansøgt
Dimension (dybde x diameter)	-	-	-	-	-	-
Lagerandel flydende i procent	13	13	29	29	58	58
Opbevaringskapacitet	556 tons	556 tons	1250 tons	1250 tons	2500 tons	2500 tons
Naturligt flydelag	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Fast overdækning	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej

Møddingsplads er 25 x 10 meter

1.6 Opbevaringskapacitet

Beregning af opbevaringskapacitet for husdyrgødning

Navn: Søren Just
Adresse: Hedevej 3

Besætning på ejendom	Antal	Normproduktion tons*	
		Gylle	Dybstrøelse
Opdræt	190	3550**	660**
Årsopdræt	113	110**	226**
I alt		3660	886

*Normproduktionen er inkl. drikkevandsspild, rengøringsvand samt regnvand fra møddingsplads og gylletank jf. Normtal 2015.

** Normtal korrigeret for afgræsning

Opgørelse over opbevaringskapacitet for husdyrgødning

	Kapacitet		Tilstrækkelig		Overkapacitet	
	m ³	mdr.	m ³	mdr.	m ³	mdr.
Gylletank I	556					
Gylletank II	1.250					
Gylletank III	2.500					
I alt	4306		2745	9		

1.7 Beregninger på anlæg

Ammoniaktab fra stald og lagre

Generel ammoniakreduktionskrav

Overstiger græsmarksafgrøder over 25 % af totalrationen for malkekøer inklusiv opdræt?	Ja
Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lagre opfyldt?	Ja
Eventuel yderligere reduktion nødvendig for at opfylde kravet	-297,46 kgN/år

	Ansøgt(kgN/år)
Ammoniaktab fra staldsystemer mv. ikke omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav:	647,00
Ammoniaktab fra staldafsnit og lagre omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav, men eksisterende uændret produktion:	591,36
Ammoniaktab fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakreduktionskrav (etableringer udvidelser, ændringer):	30,57
Ammoniaktab fra lagre af flydende husdyrgødning:	235,82
Ammoniaktab fra lagre af fast husdyrgødning:	116,25
Samlet faktisk ammoniaktab fra stald og lagre i ansøgt drift (hele anlægget):	1621,01 kgN/år
Samlet vejledende ammoniaktab fra hele anlægget ved anvendelse af BAT:	1583,62 kgN/år
Er samlet vejledende ammoniaktab fra hele anlægget ved anvendelse af BAT overholdt?:	Nej
Difference mellem samlet faktisk ammoniaktab og samlet vejledende ammoniaktab ved anvendelse BAT:	37,40 kgN/år

Ammoniaktab på produktionsniveau

Staldnavn	Kode for staldsystem	Ammoniaktab fra reference staldsystem (kgN/år)	Ammoniaktab fra valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (kgN/år)	Effekt af valgt staldsystem (%)	Effekt af miljøteknologi (kgN/år)	Effekt af foderoptimering m.m. (kgN/år)	Effekt af miljøtiltag lager (kgN/år)	Faktisk ammoniaktab fra stald og lager (kgN/år)
Ny kviestald	KvKs10	0,00	202,10	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	202,10
		0,00	148,45	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	148,45
Ny kalvestald	KvSm01	0,00	69,93	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	69,93
		0,00	51,03	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	51,03
	KvTk01	0,00	3,06	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	3,06
		0,00	6,20	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	6,20
Ny kvægstald	KvMa07	1168,33	1159,71	8,62	0,74%	306,33	-4,37	0,00	857,76
		1168,33	1159,71	8,62	0,74%	306,33	-4,37	0,00	857,76
	KvMa09	0,00	104,25	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	104,25
		0,00	521,26	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	521,26
Hestestald	Hest02	0,00	13,80	0,00	0,00%	0,00	0,00	1,56	12,24
		0,00	13,80	0,00	0,00%	0,00	0,00	1,56	12,24
	Hest03	0,00	27,02	0,00	0,00%	0,00	0,00	2,94	24,08
		0,00	27,02	0,00	0,00%	0,00	0,00	2,94	24,08
Sum	Nudrift	1168,33	1579,87	8,62		306,33	-4,37	4,50	1273,42
	Ansøgt	1168,33	1927,47	8,62		306,33	-4,37	4,50	1621,02

Effekt af teknologier til begrænsning af ammoniakfordampning

Staldnavn	Nudrift Ansøgt drift	Supplerende teknologi	Indtastet ammoniak effekt (%)	Driftstimer per år / Benzoesyre (gr)	Reduceret ammoniakfordampning (kgN/år)
Ny kviestald	Ingen data				
Ny kalvestald	Ingen data				
Ny kvægstald	Nudrift	Ajledræn	33,00%	0,00	306,00
	Ansøgt	Ajledræn	33,00%	0,00	306,00
Hestestald	Ingen data				

Påvirkning af natur

Kumuleret meremission

Samlet emission fra stald og lager: 1.621,01 kgN/år

Meremission fra stald og lager: 1.047,88 kgN/år

Der er foretaget en række beregninger på afsætningen af ammoniak i de nærmeste naturtyper. Afsætningerne er beregnet i husdyrgodkendelse.dk ved hjælp af regnearket. Der er beregnet deposition i 7 forskellige punkter.

Navn	Kategori	Opretter	Kumulationen	Ruhed natur	Merdeposition [kgN]	Totaldeposition [kgN]
Hede2	3	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	0,0	0,0
Pot. skov	3	Ansøger	Nul ejendomme	S	+1,1	1,4
Hede3	3	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	+0,1	0,1
Overdrev	3	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	+0,1	0,2
Hede	2	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	0,0	0,1
Nærmeste område	1	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	0,0	0,0
Hede	3	Ansøger	Nul ejendomme	Mk	+0,1	0,3

Ringkøbing-Skjern Kommune har foretaget en scenarie beregning til potentiel ammoniakfølsom skov i Herning Kommune. Her er der en merdeposition på 0,6 kg N/Ha/år og en totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år.

Beregning af BAT-emissionskrav til ammoniak

Samlet ammoniaktab for hele anlægget opnåelig ved anvendelse af BAT

	Vejl. sum (kg NH ₃ -N)	Ansøgers forslag (kg NH ₃ -N)	Kommunens krav (kg NH ₃ -N)
Ammoniaktab for hele anlægget (total for alle produktioner)	1.583,62		

Grænseværdier for ammoniaktab (EGV) opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde.

Staldafsnitnavn	Navn på dyretype og staldsystem	Staldsystem-kode	EGV ved Ny stald (kg NH ₃ -N)	EGV ved Eksisterende stald (kg NH ₃ -N)	Husdyrtype-enhed
Ny kviestald	Kvie/stud, tung race (6 mdr.-kælvning), Dybstrøelse, kort ædeplads med fast gulv	KvKs10	3,15	3,15	per årsopdræt
Ny kalvestald	Småkalv, tung race (0-6 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	KvSm01			
Ny kalvestald	Tyrekalv, tung race (0-6 mdr.), Dybstrøelse (hele arealet)	KvTk01			
Ny kvægstald	Malkeko, tung race, Sengestald med spalter (kanal, linespil)	KvMa07	7,31	7,31	per årsko
Ny kvægstald	Malkeko, tung race, Dybstrøelse (hele arealet)	KvMa09	10,04	10,04	per årsko
Hestestald	1 voksen årshest, 300-500 kg	Hest02			
Hestestald	1 voksen årshest, 500-700 kg	Hest03			

Lugt

Lugtgeneberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret	Ukorrigeret	Korrigeret	Korrigeret	Vægtet gennemsnitsafstand	Bort-screenet	Genekriterie overholdt
			geneafstand (ansøgt)	geneafstand (nudrift)	geneafstand (ansøgt)	geneafstand (nudrift)			
+ Gårdbækvej 5	0	FMK	70,02	62,39	70,02	62,39	1.067,78	Ja	Ja
+ Rørsangervej 5B	0	NY	138,85	97,57	138,85	97,57	4.427,09	Ja	Ja
+ Heden, Timring	0	FMK	221,42	197,30	221,42	197,30	4.320,38	Ja	Ja
+ Barde By, Vorgod	0	FMK	221,42	197,30	221,42	197,30	4.314,22	Ja	Ja

Der er 1067 meter til nærmeste enkelt liggende nabo, samt 4427 meter til nærmeste samlede bebyggelse og 4320 meter til nærmeste byzone. Den ukorrigerede geneafstande til nærmeste nabo er beregnet til 70 meter, og 138 meter til samlet bebyggelse og 221 meter byzone. Afstandene er beregnet ud fra et lugtgenecentrum som bliver fastlagt af beregningssystemet i husdyrgodkendelse.dk.

Udvidelsen overholder dermed alle lugtgenekrav.

1.8 Oplysninger omkring arealer

Grundlæggende arealinformationer

Antal DE kvæg, får og geder på bedriften inkl. DE på andre bedrifter, der afsættes grovfoder til beregnet ud fra 3000 FE/DE: **230,00 DE**

Er antal af andre DE udbragt på bedriften større end det før angivne antal DE kvæg, får og geder: **Nej**

Anvender og efterlever bedriften husdyrgødningsbek. bilag 2 jf. § 28 stk. 3 om forhøjet harmonital på 2,3 for visse kvægbedrifter: **Nej**

Er bedriften et økologisk landbrug: **Ja**

% af samlet areal med efterafgrøder udover PD-krav: **0,00 %**

Reduceret kvælstofnorm: **100,00 %**

Egne og forpagtede udbringingsarealer

Navn	Ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd-skifte	Ref. Sæd-skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
16	# 4,89	Nej	JB1	Ja	K2	K2	4,89	0,00	0,00	0,00	0,00	4,89	0,00	0,00	0,00
14	# 6,14	Nej	JB1	Ja	K2	K2	6,14	0,00	0,00	0,00	0,00	6,14	0,00	0,00	0,00
12	# 3,56	Nej	JB1	Ja	K2	K2	3,56	0,00	0,00	0,00	0,00	3,56	0,00	0,00	0,00
9	# 2,96	Nej	JB1	Ja	K2	K2	2,96	0,00	0,00	0,00	0,00	2,96	0,00	0,00	0,00
8	# 0,66	Nej	JB1	Ja	K2	K2	0,66	0,00	0,00	0,00	0,00	0,66	0,00	0,00	0,00
7	# 0,90	Nej	JB1	Ja	K2	K2	0,90	0,00	0,00	0,00	0,00	0,90	0,00	0,00	0,00
6	# 2,60	Nej	JB1	Ja	K2	K2	2,60	0,00	0,00	0,00	0,00	2,60	0,00	0,00	0,00
43	# 5,91	Nej	JB1	Ja	K2	K2	5,91	0,00	0,00	0,00	0,00	5,91	0,00	0,00	0,00
42	# 13,65	Nej	JB1	Ja	K2	K2	13,65	0,00	0,00	0,00	0,00	13,65	0,00	0,00	0,00
40	# 12,26	Nej	JB1	Ja	K2	K2	12,26	0,00	0,00	0,00	0,00	12,26	0,00	0,00	0,00
37	# 1,65	Nej	JB1	Ja	K2	K2	1,65	0,00	0,00	0,00	0,00	1,65	0,00	0,00	0,00
36	# 9,50	Nej	JB1	Ja	K2	K2	9,50	0,00	0,00	0,00	0,00	9,50	0,00	0,00	0,00
34	# 4,01	Nej	JB1	Ja	K2	K2	4,01	0,00	0,00	0,00	0,00	4,01	0,00	0,00	0,00
32	# 0,86	Nej	JB1	Ja	K2	K2	0,86	0,00	0,00	0,00	0,00	0,86	0,00	0,00	0,00
31	# 4,71	Nej	JB1	Ja	K2	K2	4,71	0,00	0,00	0,00	0,00	4,71	0,00	0,00	0,00
30	# 4,05	Nej	JB1	Ja	K2	K2	4,05	0,00	0,00	0,00	0,00	4,05	0,00	0,00	0,00
7	# 8,21	Nej	JB1	Ja	K2	K2	8,21	0,00	0,00	0,00	0,00	8,21	0,00	0,00	0,00
1-5	# 0,22	Nej	JB1	Ja	K2	K2	0,22	0,00	0,00	0,00	0,00	0,22	0,00	0,00	0,00
1-4	# 0,18	Nej	JB1	Ja	K2	K2	0,18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,00	0,00	0,00
18	# 5,44	Nej	JB1	Ja	K2	K2	5,44	0,00	0,00	0,00	0,00	5,44	0,00	0,00	0,00
1	# 18,06	Nej	JB1	Ja	K2	K2	18,06	0,00	0,00	0,00	0,00	18,06	0,00	0,00	0,00

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

Navn	Ha	Drænet	Jb.Type	Vandet	Sæd- skifte	Ref. Sæd- skifte	N-kl. 0(ha)	N-kl. 1(ha)	N-kl. 2(ha)	N-kl. 3(ha)	G.vand (ha)	P-kl. 0(ha)	P-kl. 1(ha)	P-kl. 2(ha)	P-kl. 3(ha)
6	# 9,19	Nej	JB1	Ja	K2	K2	9,19	0,00	0,00	0,00	0,00	9,19	0,00	0,00	0,00
41	# 13,12	Nej	JB1	Ja	K2	K2	13,12	0,00	0,00	0,00	0,00	13,12	0,00	0,00	0,00
2	# 16,22	Nej	JB1	Ja	K2	K2	16,22	0,00	0,00	0,00	0,00	16,22	0,00	0,00	0,00
3	# 25,67	Nej	JB1	Ja	K2	K2	25,67	0,00	0,00	0,00	0,00	25,67	0,00	0,00	0,00
47	# 6,51	Nej	JB1	Ja	K2	K2	6,51	0,00	0,00	0,00	0,00	6,51	0,00	0,00	0,00
48	# 10,94	Nej	JB1	Ja	K2	K2	10,94	0,00	0,00	0,00	0,00	10,94	0,00	0,00	0,00
Total	192,07						192,07	0,00	0,00	0,00	0,00	192,07	0,00	0,00	0,00

Aftalearealer

Navn	ha	Områder omfattet af N- eller P-klasse 1- 3?	Har modtageren en arealgodkendelse til modtagelse af de tilførte mængder?
62	55,72	Nej	Nej
Total	55,72		

1.9 Oplysninger om gødning Gødningsregnskab (Nudrift)

Produceret gødningsmængde

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Ingen adresse	Fjerkrægylle	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Svinegylle	0,00	0,00	75,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Kvæggylle	16295,80	2421,34	70,00	161,26	0,00
Ingen adresse	Minkgylle	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Dybstrøelse	5657,47	813,49	45,00	51,33	1,99
Ingen adresse	Fast gødning	0,00	0,00	65,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Ajle	0,00	0,00	65,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Afsat ved græsning	6167,25	853,13	0,00	59,15	0,00

Tilført gødningsmængde

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	Antal DE
Ingen data					

Afsat gødningsmængde

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Ingen data						

Total gødningsmængde

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Dybstrøelse	5657,47	813,49	51,33	1,99
Kvæggylle	16295,80	2421,34	161,26	0
Afsat ved græsning	6167,25	853,13	59,15	0
Total	28120,52	4087,96	271,74	1,99

Harmonital
1,4 DE/ha

Gødningsregnskab (ansøgt)

Produceret gødningsmængde

Miljøgodkendelse af husdyrbruget beliggende på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg
06.05.2016

Anlæg	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Ingen adresse	Fjerkrægylle	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Svinegylle	0,00	0,00	75,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Kvæggylle	16295,80	2421,34	70,00	169,60	0,00
Ingen adresse	Minkgylle	0,00	0,00	70,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Dybstrøelse	10738,28	1604,09	45,00	100,97	1,99
Ingen adresse	Fast gødning	0,00	0,00	65,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Ajle	0,00	0,00	65,00	0,00	0,00
Ingen adresse	Afsat ved græsning	5395,19	754,68	0,00	53,68	0,00

Tilført gødningsmængde

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	Antal DE
Ingen data					

Afsat gødningsmængde

Adresse	Gødningstype	KgN	KgP	Udnyttelses%	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Vester Bardevej 4 6920 Videbæk CVR:	Kvæggylle	5574,00	828,00	70,00	58,00	0,00

Total gødningsmængde

Gødningstype	KgN	KgP	DE - kvæg, får, geder	DE - svin og andre dyr
Total	26855,27	3952,11	266,25	1,99
Dybstrøelse	10738,28	1604,09	100,97	1,99
Kvæggylle	10721,80	1593,34	111,60	0
Afsat ved græsning	5395,19	754,68	53,68	0
Total	26855,27	3952,11	266,25	1,99

Harmonital
1,4 DE/ha

1.10 Beregninger på arealer

Nitratberegning (Overfladevand)

Beregning af det maksimale dyretryk, det reelle dyretryk og kvælstofudvaskning for ansøgt drift

	Dyretryk (DE/ha)	Udvaskning (kg N/ha)
DE _{max} : DE reduktionsprocent: 100,00 %	1,40	88,3
DE _{reel}	1,40	68,0

Beregning af udvaskning for kvælstof svarende til et plantebrug

	Udvaskning (kgN/ha)
Udvaskning svarende til et plantebrug	81,9
Merudvaskning fra husdyrbrug	-13,9

Nitratberegning (Grundvand)

Der er ingen nitratfølsomme områder.

Fosforberegning

Klasser vedrørende fosforophobning	Antal ha	Før-situation	Efter-situation = krav
Pt < 4,0 eller udrenet eller ikke afvander til Natura 2000 eller afvander til Natura 2000, der ikke er overbelastet med fosfor	192,07 ha	0,0 kg P/ha/år	-1,0 kg P/ha/år
Pt 4,0 - 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	0,0 kg P/ha/år	-1,0 kg P/ha/år
Lavbundsjord og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	0,0 kg P/ha/år	-1,0 kg P/ha/år
Pt > 6,0 og drænet eller grøftet samt afvander til Natura 2000 område, der er overbelastet med fosfor	0,00 ha	0,0 kg P/ha/år	0,0 kg P/ha/år

Krav om P-overskud overholdt: **Ja**

Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde kravet: **-9,8 kg P.**

Maksimalt tilladt P-overskud/ha/år i gennemsnit for hele bedriften (ifølge tabel) : **-1,0 kg P/ha/år.**

P tilført pr. ha/år i ansøgt drift: **20,6 kg P/ha/år.**

P-fracørsel per ha/år i ansøgt drift (arealvægtet gennemsnit): **21,6 kg P/ha/år.**

P-overskud/ha/år for ansøgt projekt: **-1,0 kg P/ha/år.**

1.11 BAT (Bedst tilgængelige teknik)

Management

Medarbejdere

Der er opsat førstehjælpskasser og øjenskylledyr, og der er konstant værnemidler i form af beskyttelsesbriller, handsker, åndedræts- samt høreværn til rådighed for medarbejderne.

Beredskabsplan

Der er udarbejdet en beredskabsplan, hvori telefonnumrene til kontaktpersoner og offentlige kontaktinstanser i forbindelse med eventuelle uheld er nedskrevet. Beredskabsplanen indeholder forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier, driftsmateriel, gylle, brand m.v., og er tilgængelig for alle på arbejdspladsen.

Dagligt tilsyn

Ansøger tilser dyr og produktionsanlæg flere gange hver dag. Der udføres små reparationer når det er nødvendigt. Såfremt der er behov for det, bliver der tilkaldt service til driftsanlægget som udføres af kompetent personale.

Mark- gødningsplan

Der bliver hvert år udarbejdet en mark- og gødningsplan, samt gødningsregnskab af en planteavlskonsulent/driftsleder, hvorved det sikres, at mængden af gødning bliver tilpasset afgrødernes forventede behov samt opfylder lovkravene for maksimal tildeling af næringsstoffer. I planen bliver der taget hensyn til bl.a. jordbundstype, sædskifte, planternes udbytte, og kvælstofudnyttelsen.

Sprøjtjournal

Der er tale om en økologisk bedrift og der foretages derfor ingen sprøjtning.

Gødningsbeholderne følger reglerne for kontrol min. hvert 10 år.

Renoveringsplan for driftsudstyr og staldbygninger

Bygninger og driftsinventar bliver løbende renoveret. Det forventes ikke, at de eksisterende bygninger skal gennemgå store renoveringer udover almindeligt vedligehold. Der er opmærksomhed på i forbindelse med udskiftning af elforbrugende udstyr, at investere i mere energibesparende modeller

Samlet BAT indenfor management

Det vurderes, at ejendommen anvender bedst tilgængelig teknik, indenfor følgende managementpunkter:

- Der bliver udarbejdet en beredskabsplan som hænger tilgængelig for alle medarbejdere.
- Der foretages daglige tilsyn og løbende service og vedligehold på driftsanlæggene.
- Der udarbejdes årligt mark- og gødningsplaner, der sikrer, at mængden af tilført gødning tilpasses afgrødernes aktuelle behov og opfylder lovkravene herfor.
- Kvalitetskontrol
- Vurdering af tidshorizonten for større renovering af driftsinventar og driftsbygninger.

Godt landmandskab

- Bedriftens medarbejdere uddannes løbende gennem kurser og efteruddannelse
- I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af indkøbt foder og handelsgødning.

- Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug. Der udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab på bedriften.
- Rengøring i og omkring siloer og bygninger foretages jævnligt med henblik på at minimere risikoen for lugt, skadedyr samt mindske risikoen for at der opstår uhygiejniske forhold.
- Optimerer brugen af næringsstoffer på ejendomsniveau under hensyntagen til jordens frugtbarhed og det økonomiske afkast.
- Sætte særlig fokus på dyrevelfærd og fortsat gøre en ekstraordinær indsats over for infektioner, som kan overføres fra dyr til mennesker.
- Tage hensyn til grund- og overfladevand, når driften tilrettelægges.

Rengøring og desinficering

Der er på bedriften stor opmærksomhed på at renholde stalde og omkringliggende arealer. En side effekt af godt indeklima er, at staldene lugter mindre end gennemsnittet, samt at ammoniakfordampningen ligeledes er lavere.

Bedste tilgængelige staldteknologi

Den eksisterende kostald er etableret med kanal og linespil, der har den lavest mulige ammoniakemission opnåelig fra en kvægstald.

BAT niveau:

Miljøstyrelsen har vurderet, hvad der er muligt for at overholde BAT i malkekoproduktioner. Det vejledende BAT niveau er senest opdateret 31. maj 2011.

Husdyrgodkendelse.dk har beregnet BAT niveauet for produktionen til 1583 kg N/år. Det faktiske tab fra stald og lager er på 1621 kg N/år og ligger dermed 37 kg N/år over det vejledende BAT niveau.

I forbindelse med udvidelsen i eksisterende stalde er der vurderet på, hvilke tiltag der er mulige for at reducere ammoniakfordampningen. Det er ikke muligt at etablere luftrensning på naturligt ventilerede stalde, og gylleforsuring er ikke muligt pga økologireglerne gør det ganske urentabelt. Dette efterlader overdækning af gyllebeholdere eller fodertiltag.

Det er valgt ikke at regulere indholdet af næringsstoffer for at reducere ammoniakfordampningen, da det vurderes som usikkert hvilken effekt reduceret næringsstof vil få af betydning på mælkeydelsen. Desuden er der tale om en økologisk bedrift, som derfor har udegående dyr, hvilket gør kontrol med fodringsvilkår stort set umulig. Det vil derfor være vanskeligt at dokumentere, hvilke fodermængder der tildeles, og derfor er det ikke muligt at anvende fodertiltag til begrænsning af ammoniakfordampningen.

Overdækning af en gyllebeholder vil reducere ammoniakfordampningen fra den pågældende beholder med 50 %. Det vurderes at en overdækning vil koste ca. 150.000 kroner, hvilket giver en omkostning inkl. finansiering på ca. 20.000 om året i 10 år. Det betyder, at omkostningen til reduktion af 37 kg N bliver 540 kroner/kg N, hvilket vurderes at ligger langt over proportionalitets princippet.

Det vurderes derfor at produktionen i forhold til størrelsen og driftsformen lever på til kravene om at reducere ammoniakfordampningen mest muligt indenfor grænserne af proportionalitet.

BAT energi

Energibesparende foranstaltninger

Belysning:

- Lamper rengøres jævnligt
- Lyset er tændt i forbindelse med fodring og ophold i staldene. Fodring og ophold i staldene sker typisk i perioden 5-20. Der er vågebelysning om natten.

Det skal understreges, at tidspunkterne for lys er vejledende, og der vil kunne være daglige og sæsonmæssige udsving i varigheden af tændt lys.

Ventilation:

Alle stalde er naturligt ventilerede, og der er derfor ikke energiforbrug til dette.

Malkning:

Der anvendes malkerobotter. Der udføres eftersyn af malkeanlæg, der sikrer, at anlægget kører energimæssigt forsvarligt.

Transport:

Køretøjer vedligeholdes og tomgangskørsel undgås. Ansøger har fokus på at minimere antal transporter. Logistikken mellem foderopbevaring, blandeanlæg og stalde er indrettet, så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget på ejendommen.

Der vil være en mindre stigning af energiforbruget til fodring og større mængder husdyrgødning der skal udbringes på arealerne.

BAT udbringning af husdyrgødning

Alt flydende husdyrgødning nedfældes eller udlægges med slanger. Derudover vælges, så vidt muligt, udbringningstidspunkter hvor fordampningen af ammoniak er mindst. Der tages, så vidt det er muligt, altid hensyn til naboer ved udbringning af husdyrgødning. Det forsøges i øvrigt, at udbringe husdyrgødningen indenfor normal arbejdstid, dog kan der i forbindelse med spidsbelastning forekomme udbringning mellem 6.00 og 23.00. Det skal dog understreges at udbringning af gylle er vigtig for markdriften, og der vil i særlige år kunne opstå vejræssige problemer der betyder at der udbringningen vil foregå i ovennævnte tidsrum.

Bilag 2: Miljøvurderingen

Vurdering af husdyrbrugets anlæg

I forbindelse med miljøgodkendelsen udvides husdyrproduktionen i eksisterende bygninger på adressen Hedevej 3, 7480 Vildbjerg.

Lokalisering

Generelle afstandskrav

De lovpligtige afstandskrav i §§ 6 og 8 i Bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er ifølge ansøgningens oplysninger overholdt.

Afstandskravene i §8 gælder udelukkende for etablering af stalde og lignende, samt gødningsopbevaringsanlæg.

Da de lovpligtige afstandskrav er overholdt, vurderes anlægget derfor, placeringsmæssigt, ikke at give væsentlige gener for omgivelserne eller væsentlig risiko for forurening.

Beskyttelseslinjer

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for beskyttelseslinjer for klitfredede arealer, strand, søer, åer, fortidsminder og kirker. Anlægget ligger endvidere uden for kystnærhedszone.

Hovedparten af anlægget ligger indenfor skovbyggelinjen, men her gælder at byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for landbrugserhvervet, ikke er omfattet af forbud mod opførelse inden for skovbyggelinje.

Det er på baggrund af ovenstående Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at husdyrbrugets anlæg ikke er i modstrid med de hensyn, der skal tages i forhold til ovennævnte emner.

Placering i landskabet

Der opføres ikke nybyggeri i forbindelse med ændringen af dyreholdet. Husdyrbruget vil derfor fremstå uændret.

Beplantning

Landskabet er et lukket landbrugslandskab, hvor læhegn og større skovbevoksninger adskiller marker. Det betyder, at der er få udsigts- og indsigtslinjer i landskabet.

Ejendommen er skjult mod vest og syd af skovområder. Der er på nuværende tidspunkt etableret afskærmende beplantning rundt om stalden langs med markgrænsen og mod vejen. Der er planlagt yderligere afskærmende beplantning fra den nordlige gyllebeholder til syd for kostalden. (Se bilag 4)

På baggrund af den nuværende beplantning i området og med det nye læhegn umiddelbar vest for anlægget er det vurderet, at anlægget visuelt vil passe ind i landskabet.

Der er i §11 Miljøgodkendelsen givet tilladelse til, at en gyllebeholder placeres i det åbne land uden tilknytning til eksisterende anlæg. Ved godkendelse blev der stillet vilkår om, at når gyllebeholderen på 2500 m³ ikke længere er i brug til det, den er tilladt, skal den fjernes. Vilkårene er stillet af hensyn til områdets landskabelige værdier. Dette vilkår videreføres i §12 miljøgodkendelsen.

Særlige landskabelige områder:

Husdyrbruget ligger inden for geologiske interesseområder.

Geologiske interesseområder

Husdyrbrugets anlæg er beliggende inden for det geologiske interesseområde Skovbjerg Bakkeø. Der er vigtigt at de geologiske landskabsformer, deres indbyrdes overgang og sammenhænge fremtræder klart i landskabet. Da der ikke foretages nybyggeri og anlægget fremstår uændret, vurderes anlægget ikke at være i strid med kommuneplan 2013 til 2015.

Husdyrbruget ligger i landskabstypen storbakket morænelandskab. Det storbakkede morænelandskab er karakteriseret ved store bakker og jævnt kuperede til flade landskaber. Det er overvejende en robust landskabstype og derfor som udgangspunkt principielt egnet for nyplacering eller udvidelse af eksisterende landbrug.

Konklusion

Det er på baggrund af ovenstående Ringkøbing-Skjern Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte husdyrbrug ikke er i modstrid med ønsket om at bevare det åbne landskab og beskytte de landskabelige hensyn, der er beskrevet i kommuneplanens retningslinjer for udviklingen af Ringkøbing-Skjern Kommune. Husdyrbruget vurderes således, hverken at skæmme landskabet, have synlige langtrækkende konsekvenser for landskabet, eller på anden vis påvirke de landskabelige værdier væsentligt.

Indretning

Dyrehold/Produktion

Besætningssammensætningen, staldtype og årlig produktion i nudrift og ansøgt drift fremgår af tabellerne i bilag 1.3 i redegørelsen.

Der er stillet vilkår om, at antallet af dyreenheder som gennemsnit per år maksimalt må være 326,3 DE med den forskydning mellem de enkelte dyretyper, som kan tilskrives naturlige produktionsudsving.

Ifølge ansøgningen er alle kvier (6-27 mdr.) udegående i 6 måneder om året og alle køer er udegående i 2 måneder om året. De udegående dyr er alle udegående indenfor for udbringningsarealet. Der stilles vilkår om at dyrene skal være udegående i den oplyste periode.

BAT-Bedste tilgængelige teknik

Forebyggelse og begrænsning af forurening på husdyrbrug skal først og fremmest ske ved anvendelse af bedst tilgængelige teknik herunder renere teknologi, f.eks. mindre forurenende anlæg, processer og råvarer.

BAT fastlægges ud fra en overordnet vurdering af, hvad der er teknisk og økonomisk muligt for de forskellige husdyrbrancher. Det er altså ikke den enkelte landmands økonomi, som ligger til grund for kommunens vurdering.

Vurderingen af BAT i §11 og §12 miljøgodkendelser skal ske i forhold til følgende områder:

- Staldindretning
- Management
- Foder
- Forbrug af vand og energi
- Opbevaring og udbringning af husdyrgødning

Miljøstyrelsen har udarbejdet vejledende emissionsgrænseværdier (standard vilkår) for ammoniak for visse typer af eksisterende stalde og nye stalde.

Emissionsgrænseværdi for ammoniak

I IT-ansøgningen har, med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier, beregnet et BAT emissionsniveau for bedriften på 1.583,6 kg NH₃. Se bilag 1.7. Ringkøbing-Skjern Kommune er enig i fremgangsmåden for BAT-emissionskravet.

Ammoniakemissionsniveauet ved det ansøgte projekt er 1.621,0 kg NH₃, hvilket er 37 kg NH₃ mere end det vejledende krav.

Det beregnede emissionsniveau for bedriften overskrider det vejledende emissionsniveau med 37 kg N. Kommunen vurderer, at projektet alligevel kan tillades, idet overskridelsen er under 100 kg N, som Kommunen og Natur- og Miljøklagenævnet vurderer som bagatelagtig.

Emissionsgrænseværdi for nitrat

Med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier, vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune, at den generelle lovgivning, i forhold til håndtering af husdyrgødning, kan betragtes som værende BAT i forbindelse med udbringning.

Emissionsgrænseværdi for fosfor

Miljøstyrelsen vurderer, at der på nuværende tidspunkt ikke findes tilgængelige teknikker eller teknologier, der kan anvendes til at fastlægge emissionsgrænseværdier for fosforudledningen fra malkekvægsbesætninger.

Staldindretning

Stalden til malkekøer er med spalter (kanal og linespil) og skraber oven på spalterne. Dette er en gulvtype med 4% ammoniakfordampning og regnes for at være et BAT gulv til opstaldning af malkekvæg.

Der ud over er der et staldafsnit med køer på dybstrøelse. Arealet med dybstrøelse øges, da et mindre afsnit med sengebåse ændres til dybstrøelse. Der er tale om et separeringsbåse, der stort set ikke blev udnyttet. Til syge dyr og kælvningsbokse er opstaldning i dybstrøelse BAT, men ellers ikke til opstaldning af malkekøer. Her er dog tale om en eksisterende stald, der udnyttes til udvidelsen af antallet af køer.

Kvier fra 6-27 mdr. går i staldsystemet dybstrøelse med kort ædeplads med fast gulv. Der er tale om anvendelse af en eksisterende stald.

Småkalve, tyrekalve og heste går ligeledes i staldsystem med dybstrøelse i hele arealet. Der findes ingen emissionsgræseværdier for disse dyretyper.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at det ansøgte projekt anvender staldteknikker, som er beskrevet i Miljøstyrelsens teknologiblade og som er BAT for husdyrbruget.

Management

I afsnit 1.11 har ansøger redegjort for management på husdyrbruget.

Det er bl.a. oplyst, at der er udarbejdet beredskabsplan, der føres daglig tilsyn med dyr og produktionsanlæg, der føres mark-gødningsplan, renovering af bygninger, Thise Mejeris kvalitetsprogram følges, regelmæssigt kontrol af gyllebeholdere og anlægget renholdes inde-såvel som ude.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer således, at det ansøgte overholder niveauet for BAT m.h.t. management

Foder

Der er tale om en økologisk bedrift, hvor kvier (6-27 mdr.) er udegående i halvdelen af året. Malkekøer er udegående i 2 mdr. af året. Græsandelen af totalrationen udgør mere end 25 % af foderenhederne til alle dyr.

Det er oplyst, at der udarbejdes foderplaner i samarbejde med fodringskonsulent og der udtages prøver til analyse af næringsindhold i hvert slet grovfoder.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at det ansøgte overholder niveauet for BAT m.h.t. foder for en økologisk malkekvægsbedrift.

Forbrug af energi og vand

I afsnit 1.11 har ansøger redegjort for energi- og vandforbrug på husdyrbruget.

Det er oplyst, at for at minimere strømforbruget rengøres lamper regelmæssigt, der er kun i lys i staldene ved fodring og om natten kun vågebelysning. Alle stalde er med naturligt ventilation. Der føres regelmæssigt tilsyn med malkeanlægget, så anlægget kører energimæssigt forsvarligt. Ved at optimere logistikken ved fodring og øvrige transporter forsøges energiforbruget minimeret.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommune vurdering, at det ansøgte overholder niveauet for BAT m.h.t. energi og vand for den type bedrift.

Opbevaring og behandling af husdyrgødning

I afsnit 1.11 har ansøger redegjort for opbevaring og behandling af husdyrgødning.

Gyllen opbevares i gyllebeholdere, der følger de lovpligtige 10 års beholder kontroller. Kalvemøg opbevares på møddingsplads eller gyllebeholder. Dybstrøelse opbevares hovedsagelig i markstakke eller køres direkte ud til udbringning. Det er oplyst, at produktionen overholder alle normer for opbevaring af husdyrgødning.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommune vurdering, at det ansøgte overholder niveauet for BAT m.h.t. Opbevaring af husdyrgødning.

Udbringning af husdyrgødning

I afsnit 1.11 har ansøger redegjort for udbringning af husdyrbruget.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at de generelle regler i husdyr- og husdyrgødningsbekendtgørelsen for udbringning af husdyrgødning, som værende tilstrækkelige til at opfylde kravene til BAT for udbringning.

Ringkøbing-Skjern Kommune anser det i øvrigt for værende BAT, at man tager højde for udbringningsarealernes fysiske karakter i forbindelse med udbringning af husdyrgødning. Dvs., eks. jordtype, struktur og hældning, samt forhold som regn, vanding og sædskifte.

Alternativer og fravalg BAT

I afsnit 1.11 vedr. Bedst tilgængelig staldteknik har ansøger redegjort for alternativer og fravalg af BAT.

I følge ansøgningen er følgende teknikker fravalgt:

- Luftrensning er ikke en mulighed i naturligt ventilerede stalde.
- Forsuring er ikke en mulighed på grund af økologireglerne.
- Foderkorrektioner til brug for begrænsning af ammoniakemission er ikke valgt, da der er tale om en økologisk bedrift, hvor dyrene er udgående, og hvor det vil være svært af dokumentere, hvilke foder mængder der tildeles.
- Overdækning af en gyllebeholder vil reducere ammoniakfordampningen fra den pågældende beholder med 50 %. Det vurderes at en overdækning vil koste ca. 150.000 kroner, hvilket giver en omkostning inkl. finansiering på ca. 20.000 om året i 10 år. Det betyder, at omkostningen til reduktion af 37 kg N bliver 540 kroner/kg N, hvilket vurderes at ligger langt over proportionalitets princippet.

Fravalget af ovenstående teknikker er velbegrundet, eftersom der ved at lægge låg på gylletank ikke er proportionalitet mellem udgift og reduceret ammoniak. Luftrensning, forsuring og foderkorrektion vurderes ikke til at være BAT for ansøgte husdyrbrug.

Kommunen vurderer, at ansøgningen lever op til BAT-kravene for denne type af husdyrproduktion. Det er derfor ikke påkrævet at anvende yderligere teknikker.

Alternative løsninger

Andre muligheder

Da der udvides i eksisterende bygninger er der ikke vurderet på alternativer.

0-alternativ

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, som følge af ansøgte projekt, ikke vil påvirke omgivelserne væsentligt (se den øvrige del af miljøvurderingen).

Det er endvidere, Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at de socioøkonomiske konsekvenser af 0-alternativet (fastholdelse af konstant produktionsniveau), vil være en begyndende afvikling af produktionen.

Samfundsmæssigt vil 0-alternativet, derfor kunne betyde færre arbejdspladser, dels på slagterierne og mejerier, men også i virksomheder, såsom vognmænd, foderstoffer m.fl..

Det kan, som følge af 0-alternativ, forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

Ophør

Der er stillet vilkår om ved ophør, at der skal træffes de nødvendige foranstaltninger for, at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage til tilfredsstillende tilstand.

Der er endvidere stillet vilkår om, at kommunen kan kræve bygninger, gyllebeholdere m.v. fjernet ved ophør.

Drift

Håndtering af regnvand og restvand

Rengøringsvand og drikkevandsspild fra stalde ledes til gyllebeholder. Sanitært spildevand fra stuehus og stald ledes til godkendt minirensesanlæg. Afløb fra møddingplads ledes til samletank med afløb til gyllebeholder på 556 m³.

Tagvand opsamles og fra kostald ledes det til faskine og fra kviestald ledes vandet til nedsivning via grøft.

På nuværende tidspunkt ledes overfladevand fra plansiloer til samletank med afløb til gyllebeholder på 556 m³. Det er oplyst, at det fremover ønskes, at regnvand fra ensilagepladser opsamles og udrisles gennem rørsystem placeret i det nye læhegn.

Der er stillet vilkår om, at forinden der etableres udsprinkling/udrisning af overfladevand fra plansiloer, skal der indhentes en tilladelse hertil fra Ringkøbing-Skjern kommune.

Der er stillet vilkår om, at vask af landbrugsmaskiner og redskaber skal ske på vaskeplads med afløb til opsamlingslager, eller alternativt ske i marken.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at generel lovgivning, samt vilkår i miljøgodkendelsen tager tilstrækkelig hånd om husdyrbruget håndtering af regnvand og restvand, således det ikke påvirker omgivelserne væsentligt.

Medicin, olie og brændstof

Der er stillet vilkår om opbevaring af brændstof, fyringsolie og medicin.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at de stillede vilkår, samt generel lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte omgivelserne mod væsentlige påvirkninger, som følge af husdyrbrugets anvendelse af medicin, fyringsolie og brændstof.

Håndtering og opbevaring af affald

Der er stillet vilkår om håndtering og opbevaring af affald.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at på baggrund af redegørelsen fra ansøger, samt vilkår i miljøgodkendelsen vil håndteringen og opbevaring af affald fra husdyrbruget ske under hensyntagen til omgivelserne.

Håndtering af unormale driftssituationer og uheld

I forbindelse med denne miljøgodkendelse, udarbejdes der en beredskabsplan, der beskriver, hvorledes der skal reageres i unormale driftssituationer og i tilfælde af uheld med eks. gylle.

Der er stillet vilkår om, at beredskabsplanen til en hver tid skal være ajourført.

Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at udarbejdelse af en beredskabsplan tilskynder ansøger i at gennemgå bedriften og foretage en risikovurdering af, om der skal ændres i drift eller indretning, således at risikoen for uheld minimeres samt at omfanget af skaden ved uheld reduceres.

Egenkontrol

Der er stillet vilkår om, at husdyrbruget for egen regning skal eftervise, at de stillede støjkrav er overholdt, såfremt tilsynsmyndigheden skønner, at eventuelle klager vedrørende støj fra husdyrbruget, er velbegrundede.

Der er tilsvarende stillet vilkår om, at tilsynsmyndigheden kan kræve, at husdyrbruget foretager undersøgelse af lugtkilder, hvis det skønnes, at eventuelle klager over lugt fra anlægget, er velbegrundede.

Endeligt er der stillet vilkår om, at tilsynsmyndigheden kan anmode om nye beregninger af nitratudvaskning til overfladevand og grundvand, fosforoverskud, ammoniakemission, ammoniakdeposition, samt lugtgeneafstande.

Naboforhold

Lugt

Der er indsendt beregninger af lugtemissionen fra staldanlæg, hvilket er foretaget efter henholdsvis den nye lugtvejledning, samt FMK-modellen. Lugtgeneafstandene (afstande, hvor der kan forventes væsentlige lugtgener), er ifølge ansøgningen, som følgende:

Byzone:	221 meter
Samlet bebyggelse:	139 meter
Enkelt bolig:	70 meter

Ifølge ansøgningen, er de faktuelle afstande minimum 4,4 km samlet bebyggelse og 1,0 km til enkelt bolig. Afstanden til den nærmeste byzone er 4,3 km til Vorgod-Barde og 4,3 km til Timring(Herning Kommune).

Ifølge ansøgningen er genekriterierne for byzone, samlet bebyggelse og enkelt bolig overholdt.

Der ligger endvidere ikke fremtidig byzone-, eller sommerhusområder inden for geneafstanden fra husdyrbruget.

Idet de lovpligtige beskyttelsesniveau for lugtgener er overholdt, vurderes det, at udvidelsen ikke vil medføre væsentlige lugtgener for naboer og andre omkringboende.

Støj

Støjkloder fra husdyrbruget udgøres primært af støj fra landbrugsmaskiner og malkeanlæg.

Ansøger har oplyst, at støj fra husdyrbruget ikke er et problem for de omkringboende. Det er Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at støj fra husdyrbruget i fremtiden ikke forventes at

blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med udarbejdelsen af denne miljøgodkendelse.

Der er i miljøgodkendelsen fastsat vilkår om, at såfremt der skulle opstå støjgener for de omkringboende og tilsynsmyndigheden finder det nødvendigt, skal der foretages støjmålinger. Der er endvidere fastsat vilkår om støjniveauer for husdyrbruget.

Herudover henvises der til, at det er god landmandpraksis, at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel, for at begrænse bl.a. støjgener.

Lys

Fra anlægget vil der være lysudfald fra vinduer og fra udensørsbelysning. Belysningen i staldene vil blive sænket i de sene aften- og nattetimer. Der er ikke opsat kraftige udendørs belysning så som projektører m.v.

Det vurderes, at lys fra ejendommen ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkringboende, idet der ikke er kraftige udendørs lyskilder, og der er langt til naboer.

Fluer og skadedyr

Der er stillet vilkår om, at der skal foretages en effektiv fluebekæmpelse, og at foder skal opbevares, så der ikke opstår risiko for tilhold af rotter m.v.. På forlangende skal bekæmpelse af rotter, eller lign. foretages af et autoriseret rottebekæmpelsesfirma.

Det vurderes, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende til at forebygge og løse et eventuelt opstået problem med skadedyr.

Støv

Støvgener kan opstå i forbindelse med levering af foder, markarbejde og ved transport på grusveje.

Det forventes ikke, at husdyrbruget vil give anledning til støvgener for de omkringboende. Der er fastsat vilkår til, at sikre de omkringboende mod støvgener fra husdyrbruget. Herudover henvises der til, at det er god landmandpraksis, at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel, for at begrænse bl.a. støvgener.

Transport

Ansøgt projekt vil betyde en forøget transport til og fra husdyrbruget. Der er tale om, at især antallet af transportere med ensilage og husdyrgødning vil stige. Forøgelsen af transportere er efter Ringkøbing-Skjern Kommunes opfattelse ikke af et omfang, som vil indebære væsentlige forøgede gener for omkringboende med hensyn til støj, støv eller lugt.

Der er stillet vilkår om, hvilken veje transport af husdyrgødning som udgangspunkt skal foregå af.

Ved tilsvining af det offentligt tilgængelige vejareal i forbindelse med arbejdskørsler, skal der opstilles skilte, der informerer andre trafikanter om forholdene. Ved arbejdskørslernes ophør skal det offentlige vejareal, jf. Færdselsloven, rengøres. Det er Politiet, der er myndighed for færdsel på offentligt areal.

Ringkøbing-Skjern kommune vurderer, ved overholdelse af de generelle krav mht. til transport fastsat i den til enhver tid gældende Husdyrgødningsbekendtgørelse, at transport af husdyrgødning kan foregå uden væsentlige gener for omgivelserne.

Ammoniakpåvirkning

Beskyttelsesniveauet for ammoniak er sammensat af flere elementer:

- Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug omfattet af § 11 og § 12 i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- Den maksimale tilladte totaldeposition af ammoniak på ammoniakfølsomme naturområder omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2, i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- Den maksimale tilladte merdeposition af øvrige ammoniakfølsomme naturområder efter konkret vurdering, jf. § 27, stk. 1, i bekendtgørelse af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.
- En forbudszone, hvor der ikke må etableres, udvides, eller foretages ændringer af stalde, eller gødningsopbevaringsanlæg indenfor 10 meter til Kategori 1- og 2-Natur.

Generel ammoniakreduktion

Husdyrbruget er omfattet af krav om reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager i forhold til bedste staldsystem med normtal 2005/2006 som udgangspunkt. Reduktionskravet for husdyrbruget er 30 %, dog med visse modifikationer i henhold til husgodkendelsesbekendtgørelsens Bilag 3. I dette projekt er ammoniakreduktionskravet 15 %, idet græsmarksafgrøder overstiger 25 % af totalrationen for malkekøer inklusiv opdræt. Der er stillet vilkår til dokumentation herfor.

Sigtet med krav om reduktion af ammoniaktabet fra husdyrbrug er at sikre, at der både generelt og specifikt i forhold til beskyttede naturtyper og internationale forpligtigelser, sker en forstærket fortsat reduktion af ammoniakbelastningen (baggrundsbelastningen) på Danmarks natur.

Ifølge ansøgningen udleder husdyrbruget 297 kg N/år mindre end det lovpligtige krav foreskriver. Dvs., at det lovpligtige ammoniakreduktionskrav for husdyrbruget, er opfyldt.

Ammoniak påvirkning af natur

Kategori 1-Natur

§ 7, stk. 1, nr. 1, omfatter nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for Internationale Naturbeskyttelsesområder. De Natura 2000-naturtyper, som omfattes af § 7, stk. 1, nr. 1, er afgrænset til de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000 planlægningen. Desuden omfatter § 7, stk.1, nr. 1 heder og overdrev indenfor Internationale Naturbeskyttelsesområder, som er beskyttet efter naturbeskyttelsesloven § 3.

Kategori 2-Natur

§ 7, stk. 1, nr. 2, omfatter nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for Internationale Naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: Højmoser, lobeliesøer, samt heder større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Kategori 3-Natur.

For ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af ovenstående Kategori 1- og 2-Natur, skal kommunen foretage en konkret vurdering af, om der skal fastsættes krav.

Kommunen skal konkret vurdere, følgende beskyttede ammoniakfølsomme naturtyper uden for de Internationale Naturbeskyttelsesområder, der ikke er omfattet af § 7 stk. 1, nr. 1 og 2: Det drejer sig om heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Kommunen skal også konkret vurdere ammoniakfølsomme skove, der ligger uden for de Internationale Naturbeskyttelsesområder.

Ved den konkrete vurdering af, om der er tale om særlige regionale, eller lokale naturinteresser og ved vurdering af, om der skal stilles krav til den maksimale N-merdeposition på naturområder omfattet af Kategori 3-Natur, skal kommunen inddrage følgende fire kriterier:

1. Det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt, om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegning af særligt værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser.
2. Om de aktuelle områder er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje, eller anden planlagt naturindsats.
3. Det aktuelle naturområdes naturkvalitet og
4. Kvælstofbidrag fra området fra andre kilder (fx markbidrag), herunder, for så vidt angår skove, om de gødskes.

Kravene til ammoniakdepositionen er forskellige i de tre kategorier. Kravene fremgår af nedenstående tabel. Med »totaldeposition« menes ammoniakdepositionen fra stald og lager fra hele husdyrbruget (både fra den ansøgte og eksisterende drift), mens der med »merdeposition« menes ændringen i ammoniakdepositionen fra husdyrbrugets anlæg (stald og lager), som følge af det ansøgte.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og ammoniakfølsomme skove.	Max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

Samlet vurdering af husdyrbrugets påvirkning på ammoniakfølsom natur

Påvirkningen af nærmeste Kategori 1-Natur

Det nærmeste kategori 1 natur ligger ca. 15,0 km fra anlægget. Der er tale om kvælstoffølsomme revling-indlandsklitter. (Del af habitatområde nr. 57 Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø)

I kraft af den store afstand (mere end 3 km) til kategori 1 naturområdet er det vurderet, at udvidelsen, samt det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning af nærmeste Kategori 1-Natur.

Kommunen vurderer samtidig, at der ikke er andre kategori 1 naturområder, som vil blive væsentlig påvirket af udvidelsen af husdyrbruget. Det begrundes i de meget store afstande til de andre kategori 1 naturområder.

Påvirkningen af nærmeste Kategori 2-Natur

Det nærmeste Kategori 2 område ligger ca. 1500 fra det nærmeste anlægsdel på husdyrbruget. Naturområdet er et hedeområde, der ligger nord-øst for anlægget. (Se Bilag 6). Naturområdet ligger i Herning kommune.

En beregning af ammoniakdepositionen til området viser, at totaldepositionen til området fra det samlede produktionsanlæg maksimalt vil være på 0,1 kg N/ha/år.

Beskyttelsesniveauet for Kategori 2-Natur er fastsat til en samlet belastning fra husdyrbruget på maksimalt 1,0 kg N/ha/år. Da totalbelastningen af naturområdet vil ligge under 1,0 kg N/ha/år, er beskyttelsesniveauet til det konkrete naturområde overholdt. Herning Kommune har ikke haft bemærkninger til naturvurderingen.

Der er ca. 10 km til nærmeste kategori 2 natur i Ringkøbing-Skjern kommune. I kraft af den store afstand til området (mere ned 3 km), er det vurderet, at udvidelsen, samt det samlede husdyrbrug, ikke vil medføre en væsentlig ammoniakpåvirkning af det nærmeste Kategori 2-Natur.

Kommunen vurderer samtidig, at der ikke er andre kategori 2 naturområder, som vil blive væsentlig påvirket af udvidelsen af husdyrbruget. Det begrundes i de meget store afstande til de andre kategori 2 naturområder.

Påvirkningen af nærmeste Kategori 3-Natur og øvrig natur

Inden for 1.000 meter fra staldanlægget er der registreret heder, en sø, moser og potentielt ammoniak følsomme skove. Moser, heder, enge, strandenge, søer og overdrev er omfattet af § 3 i Naturbeskyttelsesloven, som beskytter disse naturområder imod tilstandsændringer.

Kategori 3 natur er heder under 10 ha, overdrev under 2,5 ha, samt moser og ammoniakfølsomme skove.

Kategori 3-naturområderne indenfor 1.000 m fra staldanlægget er angivet i tabellen nedenfor:

Naturtype	Afstand fra anlæg	Retning	Merdeposition (kg N/ha/år)	Total dep. (kg N/ha/år)	Målsætning i Kommuneplan
1) Hede2	825	syd	0,0	0,0	C-målsat
2) Pot. NH ₃ -følsom skov	200	nord	1,1	1,4	Ikke målsat
	250	nord	0,6	0,8	Ikke målsat
3) Hede3	Herning kommune	nord	0,1	0,1	Kendes ikke
4) Mose	Herning kommune	nord-øst	0,1	0,2	Kendes ikke
7) Hede	440 m	syd-øst	0,1	0,3	C-målsat
8) Pot. NH ₃ -følsom skov	Herning kommune	nord-øst	0,6	1,0	Kendes ikke

Der er tre overordnede målsætninger for naturbeskyttelsesområderne i kommuneplanen 2013-2025 (Kommuneplanen kan ses på www.rksk.dk):

	A-målsatte	B-målsatte	C-målsatte
Mål	Områderne bevares med deres sjældne plante-og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne	Der arbejdes aktivt for en gunstig bevaringsstatus for områdernes plante-og dyreliv	Der arbejdes for at bevare en god biologisk tilstand af de målsatte områder

Beskyttelsesniveauet for Kategori 3-Natur er fastsat til en merbelastning på 1,0 kg N/ha/år med mulighed for, at der kan tillades en højere merdeposition, hvis kommunen vurderer, at det konkrete naturområde kan tåle det.

Idet merbelastningen til Kategori 3-Natur områderne ligger under 1,0 kg N/ha/år, er beskyttelsesniveauet overholdt til Kategori 3-Natur.

Der er registeret potentielt ammoniakfølsomme skove inden for 1.000 meter fra husdyrbruget. Der er beregnet en merbelastning med ammoniak til skoven på 1,1 kg N /ha/år.

Det er Ringkøbing-Skjern kommunens vurdering, at skoven ikke i udpræget grad er ammoniakfølsom, fordi der er tale om en nåletræsplantage. Der ligger nogle få hede områder inde i plantagen, som er ammoniakfølsomme. Der er foretaget en scenarieberegning til et lysåbent område i skoven i en afstand af 250 meter fra anlægget. Beregninger viser, at merdepositionen her er reduceret til 0,6 kg N/ha/år.

Det er kommunens vurdering, at en merbelastning på 1,1 kg N/ha/år til skoven kan tillades, idet skoven ikke vurderes, at være særlig ammoniakfølsom. Ammoniakdepositionen ligger under 1 kg N/ha/år til de ammoniakfølsomme partier i skoven.

Da anlægget ligger tæt på kommunegrænsen til Herning kommune er Herning kommune blevet forelagt resultater over ammoniakemission til naturområder beliggende i Herning Kommune. Herning Kommune oplyser, at ammoniakdepositionen til naturarealerne i Herning Kommune er ok.

Øvrig natur omkring anlægget:

Inden for 1.000 meter fra staldanlægget forekommer derudover et vandhul, som ikke er Kategori 3-Natur, men § 3-beskyttet natur. Kommunen vurderer, at udvidelsen af husdyrbruget ikke vil medføre påvirkning af naturområdet, idet områderne ikke er ammoniakfølsomme naturtyper.

Samlet vurdering i forhold til ammoniakudledningen fra anlægget.

Det generelle ammoniakreduktionskrav er, ifølge ansøgningen, overholdt. Tilsvarende er de generelle beskyttelsesniveauer i forhold til Kategori 1-, 2- og 3-Natur overholdt. Der ligger ingen stalde, eller lagre inden for 10 meter til Kategori 1-, 2- og 3-Natur.

Overholdelsen af det generelle ammoniakreduktionskrav og det generelle beskyttelsesniveau beskytter, som udgangspunkt, de kvælstoffølsomme naturtyper tilstrækkeligt mod kvælstofpåvirkning fra husdyrbrugets produktionsanlæg.

Den reelle ammoniakudledning fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold, men ammoniakudledningen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af overflader, som husdyrgødningen afsættes på.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- At husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og af de øvrige opstillede vilkår for miljøgodkendelsen - drives således, at påvirkningen på omgivelserne med luftbårne kvælstof fra produktionsanlægget minimeres til et acceptabelt niveau
- At ammoniakudledningen fra produktionsanlægget i sig selv og sammen med andre nærliggende husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de omkringliggende naturområder.
- At det ikke på et konkret eksperimentelt videnskabeligt grundlag kan dokumenteres, at ammoniakpåvirkningen fra husdyrbruget vil medføre en påviselig biologisk ændring af egnens naturområder.

Bilag IV-arter

EU-medlemslandene skal, i henhold til Habitatdirektivets artikel 12, indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder, eller udenfor. Disse arter fremgår af Habitatdirektivets bilag IV.

For dyrearterne, er der bl.a. forbud i mod beskadigelse, eller ødelæggelse af yngle-, eller rasteområder og i mod forsætlig forstyrrelse af arterne, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer, eller vandre.

For plantearterne er der bl.a. forbud i mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod, eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har ingen aktuelle registreringer af plantearter, der står på Habitatdirektivets Bilag IV, på ejendommens udbringningsarealer. Det er endvidere Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at plantearterne næppe findes på udbringningsarealerne.

Følgende dyrearter kan tænkes, at forekomme i Ringkøbing-Skjern kommune:

Småflagermus, Markfirben, Odder, Spidssnudet frø og Strandtudse, samt visse vandtilknyttede insekter. Arterne er næppe tilknyttet driftsbygningerne, men nedenstående arter kan muligvis have levested, fødesøgningsområde, eller opholdssted i habitater tilknyttet, eller i nærheden af udbringningsarealerne:

- Småflagermus: Ud fra småflagermus' levevis vurderes det, at de ikke påvirkes negativt af driften af husdyrbruget.
- Odder: Kan forekomme i nærområdet i tilknytning til vandløb, sø eller fjord, men er med sin levevis næppe truet af driften af husdyrbruget.
- Markfirben: Er udbredt i store dele af landet, men trues næppe af driften af husdyrbruget.
- Visse vandtilknyttede insekter: Kan være tilknyttet nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Der foreligger dog ingen aktuelle registreringer. Disse påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges, eller gror til.
- Spidssnudet frø og strandtudse: Kan forekomme i nærområdets vandhuller og fugtige arealer. Padder påvirkes negativt, når vandmiljøerne næringsstofberiges eller ændrer karakter.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på grundlag af det oplyste:

- At det areal, der omfattes af nybyggeri i forbindelse med projektets gennemførelse, hovedsagelig er almindelig omdriftsareal og at inddragelsen til bebyggelse ikke vil påvirke bilag IV-arter væsentligt.
- At der i forbindelse med projektets gennemførelse ikke vil ske øvrige ændringer i arealanvendelsen, som vil være væsentlige for Bilag IV-arters trivsel
- At driften af husdyrbruget, samlet set, ikke vil medføre beskadigelse, eller ødelæggelse af yngle-, eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i EF-habitatdirektivets bilag IV, litra a, samt ikke vil medføre ødelæggelse af de plantearter, som er optaget på EF-habitatdirektivets Bilag IV, litra b

Vurdering af husdyrbrugets arealer

Udbringningsarealerne er på i alt 192,1 ha, heraf ligger de 114,3 ha i Herning kommune. Ejendommen, der er økologisk drevet, har et harmonikrav på 1,4 DE/ha. Der udbringes i alt 268,2 DE husdyrgødning på ejede og forpagtede arealer, svarende til 1,4 DE pr. ha. Det vurderes, at harmonikravet er overholdt.

Alle arealer har tidligere været anvendt som udbringningsarealer til husdyrgødning.

Vandmiljø

Kvaliteten af vandmiljøet i søer og fjorde er påvirket af for store tilførsler af næringsstoffer, der medfører øget vækst af planktonalger og enårige alger som eks. søsalat. Ved for store

tilførsler af næringsstoffer reduceres sigtdybden i vandet, bundvegetationen, som eks. ålegræs reduceres, opvækstmuligheder for fisk forringes og risikoen for iltvind øges til skade for plante- og dyrelivet.

Vandplan 2010-2015 for Hovedvandopland 1.8 Ringkøbing Fjord skal sikre at søer, vandløb, grundvandsforekomster og kystvande i udgangspunktet opfylder miljømålet 'god tilstand' inden udgangen af 2015. Endvidere skal det sikres, at eventuelle forringelser af tilstanden for vandområderne forebygges. (Vandplanen findes på Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk)

Vandløb

Udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern kommune ligger i oplandet til vandløbet Foldbæk, der er et tillæg til Vorgod Å. Der er ingen vandløbsnære udbringningsarealer. Ifølge Vandplan 2010-2015 må vandløbene ikke anvendes til formål, der hindrer opfyldelse af de konkrete miljømål fastsatte i Vandplanen.

Da der ikke er vandløbsnære arealer, vurderes det, at projektet ikke vil påvirke vandløbet.

Sædskiye

På alle marker er der valgt et K2 sædskiye, hvilket svarer til referencesædskiye for husdyrbruget.

Eftersom ansøger har valgt samme sædskiye som referencesædskiye for alle marker, er beregningerne af kvælstofudvaskningen og fosforoverskuddet foretaget på baggrund af referencesædskiye.

Der er derfor ikke stillet krav til specifikke sædskiye, idet ansøger ikke har anvendt "sædskiye" som virkemiddel for at reducere udvaskningen af næringsstoffer til vandmiljøet.

Kvælstofudvaskning til overfladevand

Kvælstofudvaskningen fra marker afhænger af vandafstrømningen og dermed af nedbørsmængderne. Når der korrigeres for variationen i afstrømningen, er der sket et tydeligt fald i nitratudvaskningen til Ringkøbing Fjord siden 1992, hvilket må tilskrives effekten af tiltag til nedbringelse af kvælstofbelastningen fra især landbruget. Effekten af tiltagene er dog ikke større end, at de senere års generelle tendens til en stigning i nedbørsmængderne og dermed ferskvandafstrømningen, delvist modvirker effekten af tiltagene til reduktion af kvælstofbelastningen.

Husdyrlovens generelle nitratbeskyttelse

I husdyrloven er beskyttelsen af vandområderne mod nitratudvaskningen rettet mod oplande, der afvander til de mest kvælstofsårbare Natura 2000-områder jf. Miljøstyrelsens Nitratklassekort. Arealer, som hører under kategorierne "Nitratklasse I, II eller III", er omfattet af krav om lavere husdyrtryk pr. hektar, end de generelle harmoniregler giver mulighed for (dog med visse modifikationer).

Alle udbringningsarealer ligger i oplandet til Ringkøbing Fjord, som er et kvælstofsårbart Natura 2000-område. Udbringningsarealerne ligger dog ikke i nitratklasserne I, II eller III, hvilket betyder, at nitratudvaskningen fra arealerne til overfladevandet, som udgangspunkt, er reguleret af de generelle harmoniregler, som ifølge ansøgningen er overholdt.

Ifølge ansøgningen kan der på ejede og forpagtede arealer tillades et husdyrtryk på 1,4 DE/ha, hvilket svarer til, at kvælstofbelastningen til overfladevandet (DE_{max}) er 88,3 kg N/ha/år. Det ansøgte husdyrtryk er 1,4 DE/ha, hvilket svarer til at kvælstofbelastningen til overfladevandet (DE_{reel}) er 68,0 kg N/ha/år.

Husdyrlovens beskyttelsesniveau for nitratudvaskning til overfladevandet er dermed overholdt, ifølge beregning foretaget i ansøgningssystemet.

Grundlag for skærpet nitratbeskyttelse.

Det følger af husdyrgodkendelsesloven, at kommunalbestyrelsen, inden der meddeles tilladelse eller godkendelse af et husdyrbrug, skal vurdere om det ansøgte kan medføre væsentlige virkninger på miljøet i sig selv, eller i kumulation med andre projekter og planer.

Til opfyldelse deraf foretages der, for husdyrbruget, en konkret vurdering af om der er grundlag for en nitratbeskyttelse, som er højere end den generelle beskyttelse.

I forhold til skadesvirkning af nitratudvaskning til overfladevande, har Miljøstyrelsen fastlagt følgende afskæringskriterium:

Et projekt for husdyrbrug, kan ikke medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder, samt yngle-, eller rasteområder for beskyttede arter, som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter:

Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventu-el øget nitratudvaskning fra andre kilder, end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennemførte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade, et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv.

Pkt. 2A: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B: Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion, er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin, og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering af pkt. 1, projektet i kumulation:

Ringkøbing-Skjern kommune har ikke fundet andre kilder til nitratudvaskning, som kan bidrage til en øget udvaskning fra oplandet siden 1. januar 2007.

- For alle dambrugene i oplandet til Stadil Fjord og Ringkøbing Fjord gælder, at der ikke er givet tilladelse til merudledning af nitrat siden 90'erne.
- Data fra Naturstyrelsen over spildevandsudledningerne til de to oplande viser, at der siden 2007 er sket et fald på 3,17 tons i udledning af nitrat til Stadil Fjord og 47,99 tons i udledning af nitrat til Ringkøbing Fjord.

Hvad angår spildevand fra det åbne land, så er det primært nedsivningstilladelser der gives og kun i få tilfælde, hvor andet ikke har kunnet lade sig gøre, er der givet tilladelse til minirensningsanlæg.

Derudover vil kommunen fra og med i år give påbud til ejere med direkte udledning til sårbar recipient om, at de inden for en given tidsfrist, skal have etableret

nedsivningsanlæg. Det er derfor kommunens opfattelse, at udvaskningen af nitrat fra spildevand i det åbne land til de 2 oplande, har været faldende inden for den sidste årrække og vil blive ved med at falde de kommende år.

Nyeste data fra Miljøstyrelsen viser, at i hele oplandet til Ringkøbing Fjord og dermed inden for kommunens grænser, er husdyrintensiteten i perioden fra 2007 til 2015 steget, og tendensen er sikker. Stigningen er på 2,18 % fra 245988,93 DE i 2007 til 251354,71 DE i 2015.

I henhold til Miljøstyrelsen, kan kommunen dog godt godkende projekter i oplande med et stigende husdyrtryk, hvis nitratudvaskningen ikke er større end den, der svarer til et planteavlsbrug. I tilfælde af, at udvaskningen er større, kan den reduceres med en række virkemidler f.eks:

Reducerede gødningsnormer
Flere efterafgrøder
Ændret sædskifte
Afbrænding af husdyrgødning
Separering af husdyrgødning
Afsætning til biogasanlæg

I det konkrete projekt, er udvaskningen fra et planteavlsbrug, i ansøgningen, beregnet til 81,9 kg N/ha. Kvælstofudvaskning i det konkrete projekt, DEreel, er jf. ansøgningen 68,0 kg N/ha og overstiger dermed ikke udvaskningen, der svarer til et planteavlsbrug.

Udvaskningen holdes på et lavt niveau ved at dyretrykket er maksimal på 1,4 DE/ha og der tilføres ikke handelsgødning til arealerne. Der er stillet krav til begge parametre.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at påvirkningen fra projektet i kumulation med andre planer og projekter, opfylder afskæringskriterie 1 i forhold til påvirkning af overfladevande, herunder Natura 2000-områder, samt yngle-, eller rasteområder for beskyttede arter, som følge af nitratudvaskning.

Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering af Pkt. 2A og 2B, projektet i sig selv:

Husdyrbrugets udbringningsarealer har, det lukkede bassin Ringkøbing Fjord som slutrecipient og er derfor omfattet af det skærpede krav på 1 %.

På baggrund af Naturstyrelsens basisanalyser, med oplysninger om størrelsen af landbrugsarealer og den samlede kvælstofudvaskning fra oplandene, er det beregnet, hvor stor en påvirkning af recipienterne, som ansøgningen i sig selv vil medføre.

Beregningen er gennemført som et "Worst cases" scenarie, hvor der er valgt det mindst mulige reduktionspotentiale og regnet på den totale kvælstofudvaskning, i stedet for mer-udvaskningen fra et husdyrbrug.

Opgørelse af worst case nitratudvaskning til overfladevand:

Ringkøbing Fjord		
Landbrugsareal i opland	(ha)	230073
Samlet udvaskning af kvælstof fra opland	(kg)	2752000
Det ansøgte:		
Kvælstof udvaskning fra udbringningsareal i opland:		
Maks. 25 % kvælstofudvaskning (Red, potentiale 75 - 100 %) (ha)		192,07
Maks. 50 % kvælstofudvaskning (Red. potentiale 50 - 75 %) (ha)		0
Maks. 100 % kvælstofudvaskning (Red, potentiale 0 - 50 %) (ha)		0
Husdyrbrugets kvælstofoverskud (DEreel)	(kgN/ha/år)	68
Maksimal udvaskning fra udbringningsarealer	(kgN/år)	3265
Maksimal andel af kvælstofudvaskning til Ringkøbing Fjord (%)		<u>0,119</u>

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, på baggrund af worst case scenariet af husdyrbrugets maksimale andel af kvælstofudvaskningen til Ringkøbing Fjord, at afskæringskriterie pkt. 2A og 2B er opfyldt, idet påvirkningen fra projektet i sig selv, er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland og derfor ikke vil påvirke overfladevande, herunder Natura 2000-områder, samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning.

Samlet set, er det derfor Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der på baggrund af den konkrete vurdering af ansøgningen, ikke er behov for en skærpelse af den generelle nitratbeskyttelse af overladevande.

Fosforudvaskning til overfladevand

Husdyrlovens generelle fosforbeskyttelse

Risikoen for tilførsel af fosfor til vandmiljøet er bl.a. bestemt af fosforpuljen i jorden, jordtype og dræningsforhold, hvilket beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er fastlagt på baggrund af. Beskyttelsen af vandområderne mod fosfor er rettet mod oplande til Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor, jf. Miljøstyrelsens fosforkort. (På bilag 7 ses udbringningsarealerne i forhold potentielle fosforklasser (P-klasser)).

Ifølge ansøgningen afvander alle udbringningsarealerne til Natura 2000-området Ringkøbing Fjord. De ejede/forpagtede udbringningsarealer er ifølge ansøgningen beliggende på (JB1) jorde.

Der er ingen udbringningsarealer, der ligger i "P-klasse 2", som er drænedegrøftede lavbundsarealer. For disse udbringningsarealer er der generelt krav om, at fosforoverskuddet maksimalt må være 2 kg P/ha/år. Der er dog udbringningsarealer indenfor lavbundsområder, men det er oplyst at de pågældende arealer ikke er drænedegrøftede. Der er stillet vilkår til, at arealerne ikke på drænes uden forudgående tilladelsen fra Ringkøbing-Skjern kommune.

Ifølge ansøgningen ligger alle udbringningsarealerne i "P-klasse 0". Disse arealer udløser derfor ikke som udgangspunkt skærpede krav til husdyrbrugets fosforoverskud, idet de

generelle harmoniregler generelt anses tilstrækkelige til beskyttelse af Natura 2000-området mod fosfortilførsel fra arealerne.

Ifølge ansøgningen er det gennemsnitlige fosforoverskud på -1 kg P/ha/år, hvilket er 9,8 kg P mindre end det lovpligtige fosforoverskud.

Husdyrlovens generelle fosforbeskyttelsesniveau overholdes, ifølge ansøgningen, ved anvendelse af overholdelse af de generelle harmoniregler for økologisk drift.

Risikoarealer

Tilførslen af fosfor fra markerne til overfladevand sker hovedsagligt ved overfladisk afstrømning, udvaskning via dræn, brinkerosion, direkte grundvandsafstrømning og sand/jordfygning. En fortsat nettotilførsel af fosfor til jorden, øger risikoen for øget tilførsel af fosfor til vandmiljøet, idet jordens evne til at tilbageholde fosfor falder, som følge af øgede akkumulering. Ved overfladiske transportprocesser tabes der også mere fosfor til vandmiljøet i takt med, at fosforindholdet i overjorden stiger.

Effekten af husdyrudvidelser på fosforafstrømningen til vandområder er vanskelig at kvantificere. Analyser i det tidligere Ringkøbing Amt, viser dog en klar sammenhæng mellem fosforkoncentrationen i vandløb og husdyrtæthed. Således stiger fosforkoncentrationen og dermed transporten jo større husdyrtæthed, der er i oplandet.

Landbrugsdriften på arealer, som enten skrånere eller afvandes, bør tilrettelægges således, at fosfortilførslen til vandområderne minimeres.

Der er ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer, som skrånere 6 grader, eller derover mod vandområder. Det er derfor vurderet, at der ikke er særlig risiko for overfladestrømning af fosfor fra husdyrbrugets udbringningsarealer til vandmiljøet.

Grundlag for skærpelse af husdyrlovens generelle fosforbeskyttelse

Det følger af husdyrgodkendelsesloven, at kommunalbestyrelsen, inden der meddeles tilladelse, eller godkendelse af et husdyrbrug skal vurdere, om det ansøgte kan medføre væsentlige virkninger på miljøet i sig selv, eller i kumulation med andre projekter og planer.

Til opfyldelse deraf, foretages der for husdyrbruget en konkret vurdering af, om der er grundlag for en fosforbeskyttelse, der er højere end den generelle beskyttelse.

Ringkøbing-Skjern kommune har ikke fundet andre kilder til fosforudvaskning, som kan bidrage til en øget udvaskning fra oplandet siden 1. januar 2007 og der vurderes derfor kun på husdyrbrugets påvirkning.

Som grundlag for at vurdere om, der er behov for at skærpe kravene uden for de fastlagte fosforklasser, beregnes det ansøgte andel af fosforbelastningen til de Natura 2000-områder, der er overbelastet med fosfor. Er denne belastning væsentlig, fastlægges der vilkår i overensstemmelse med husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4.

På baggrund Naturstyrelsens basisanalyser, med oplysninger om, den samlede fosforudvaskning fra oplandene er det beregnet, hvor stor en andel af udvaskningen til recipienterne, som ansøgningen i sig selv vil medføre.

Beregningerne er lavet med forudsætningerne:

Den forøgede udvaskning svarer den procentvise forøgelse af fosforpuljen over 20 år.

Gennemsnitligt fosfor indhold i de øverste 25 cm af landbrugsjord er 2000 kg P/ha

Maksimal udvaskning af fosfor fra sammenhængende landbrugsareal er 1 kg P/ha.

Opgørelse af "Worst case" fosforudledning til overfladevand:

Beregning af forøgelsen i jordens fosforpulje		
Fosforoverskud på husdyrbruget	(kgP/ha)	-1
Fosfor i jordens øverste 25 cm	(kgP/ha)	2000
Forøgelse af fosforpulje i den 20 årige afskrivningsperiode.	(%)	-1
	Vandområde	Ringkøbing Fjord
Beregning af fosforudledning		
Beregning af fosforudvaskning		
Husdyrbrugets udbringningsareal i opland	(ha)	192,07
Worst case udvaskning	(kgP/ha)	1
Worst case udvaskning fra husdyrbruget	(kg P)	-1,9
Beregning af husdyrbrugets andel af fosforudvaskning i opland		
Total fosfor udledning til recipient.	(kg)	93000
Husdyrbrugets andel af udledning	(%)	-0,002

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående beregninger, at det ansøgte maksimale andel af fosforudledningen på 0 % ikke vil påvirke Natura 2000-området Ringkøbing Fjord væsentligt.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer, at fosfortabet fra husdyrbruget ikke vil medføre væsentlige virkninger på miljøet i sig selv, eller i kumulation med andre projekter. Vilkår til skærpelse af den generelle fosforbeskyttelse, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 4 afsnit 1, er derfor ikke nødvendige.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at den generelle lovgivning er tilstrækkelig til at beskytte Ringkøbing Fjord mod en væsentlig påvirkning med fosfor fra husdyrbrugets drift.

Grundvand

Udbringningsarealerne i Ringkøbing-Skjern kommune ligger i område med almindelige drikkevandsinteresser.

På mark 3 er der en markvandingsboring. Ved boringer, jf. § 9, stk. 4 i Bekendtgørelse om udførelse og sløjfning af boringer og brønde på land, skal der holdes et fredningsbælte omkring borestedet på mindst 10 meter for almene vandforsyningsboringer og på mindst 5 meter for ikke-almene vandforsyningsboringer.

Det vil sige, at der skal holdes en sprøjte- og gødningsfri zone omkring vandboringen på mindst 5 meter. Opblanding og opbevaring af bekæmpelsesmidler, herunder tom emballage, samt andre stoffer, der kan forurene grundvandet, er heller ikke tilladt inden for fredningsbæltet.

Fra 1. august 2011 blev det lovpligtigt, at etablere en 25 meter beskyttelseszone omkring almene indvindingsboringer, hvor der ikke må dyrkes, gødes, eller sprøjtes med pesticider. Almene indvindingsboringer er boringer, der forsyner mindst 10 ejendomme med vand.

Beskyttelsen af grundvandet mod nitratudvaskning fra rodzonen er i husdyrloven rettet mod de nitratfølsomme indvindingsområder.

Alle udbringningsarealerne ligger, ifølge Miljøstyrelsens kortværk, uden for nitratfølsomme indvindingsområder. Arealerne er derfor ikke omfattet af et skærpet beskyttelsesniveau for kvælstofudvaskningen fra rodzonen, idet de generelle harmoniregler anses for tilstrækkelige til at beskytte grundvandet mod kvælstofudvaskning fra arealernes rodzone.

Det er derfor vurderet, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig nitratpåvirkning af grundvandet herunder de nitratfølsomme indvindingsområder.

Natur i forhold til udbringningsarealerne

Natur i forhold til udbringningsarealerne

Ingen af husdyrbrugets udbringningsarealer er registreret som beskyttede naturtyper.

Mark 2, 3 og 7 ligger umiddelbart op til § 3-beskyttede naturområder (se bilag 6). Der er tale om § 3 heder.

Ingen af udbringningsarealerne skråner mere end 6 grader ned mod § 3-beskyttet natur, og det er derfor Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke vil være væsentlig risiko for, at overfladestrømning fra markerne vil påvirke den § 3-beskyttede natur.

Ringkøbing-Skjern Kommune vurderer på den baggrund, at § 3 naturområderne ikke vil blive væsentlig påvirket af udbringning af husdyrgødning på de nærliggende markarealer og at de generelle regler for udbringning, samt vilkår til BAT på udbringning er tilstrækkelige til at beskytte områderne imod påvirkning af tilstanden.

Ingen af udbringningsarealerne grænser op/ligger umiddelbart op til § 3-beskyttede ammoniakfølsomme naturområder (Kategori 1-Natur) beliggende indenfor Natura 2000-områder.

Der er ingen af udbringningsarealerne, der grænser umiddelbart op til Natura 2000 naturområder, som er ammoniakfølsomme (Kategori 1 natur). Kommunen vurderer, at de generelle regler for udbringning af husdyrgødning er tilstrækkelige til at beskytte §3 områderne imod tilstandsændringer og væsentlig påvirkning.

Herudover er det Ringkøbing-Skjern Kommunes vurdering, at der ikke er andre naturområder, herunder andre Natura 2000-områder, der ikke er beskyttet tilstrækkeligt mod ammoniak fra den ansøgte arealdrift. Vurdering er baseret på baggrund af de store afstande til de andre naturområder.

På baggrund af ansøgningen og oplysninger fra ansøger vurderes det, at driften af udbringningsarealerne ikke ændres væsentligt i forhold til den hidtidige drift. Markdrift i form af omlægning, gødsning, sprøjtning og andre jordbrugsaktiviteter vurderes ikke med de stillede vilkår at give anledning til væsentlig merbelastning af områdets beskyttede naturområder.

Konklusion

Idet de lovpligtige afstandskrav og beskyttelsesniveauer er overholdt, vurderer Ringkøbing-Skjern Kommune at:

- Udvidelse af dyreholdet til 190 malkekøer (11.000 EMK), 83 kvier (6-27 mdr.), 27 småkalve (0-6 mdr.), 75 tyrekalve (40-65 kg), 2 årsheste (300-500 kg) og 3 årsheste (500-700 kg) i alt svarende til 326,25 DE kan tillades, idet udvidelsen og det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig genepåvirkning af naboer, Kategori 1-, 2- og 3-Natur, Natura 2000-områder overbelastet med fosfor (Ringkøbing Fjord), kvælstofsårbare Natura 2000-områder (Ringkøbing Fjord), grundvand, herunder nitratfølsomme indvindingsområder, samt landskabelige værdier og kulturmiljøer. Derudover er det vurderet, at udvidelsen og det samlede husdyrbrug ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af § 3-områder, eller andre naturområder som er beskyttet mod tilstandsændring, fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde, eller særlig sårbar overfor næringsstofpåvirkning.

Endvidere er det vurderet, at det ansøgte projekt og det samlede husdyrbrug ikke vil have væsentlig virkning på de bestande af vilde planter, dyr (herunder Bilag IV-arter), eller deres levesteder, som de ovennævnte områder er udpeget på baggrund af.

- Der anvendes den bedst tilgængelige teknik, til at forebygge og begrænse eventuel forurening.

Bilag 3: Kommentarer

Kompost til markstak

Dybstrøelse, som har ligget i stald i 3 – 4 måneder er oftest kompostlignende, dog kan dybstrøelse fra fjerkræstalde være kompostlignende, allerede efter 1–2 måneder. Kompostlignende dybstrøelse må opbevares i markstak, når tørstofprocenten er mindst 30 % for hvert delparti.

Der gøres opmærksom på, at dybstrøelse fra gødningsmåtte under kalve- og svinehytter, også kun må opbevares i markstak, når det er kompostlignende.

Støj

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa).

Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i ejendommens omgivelser (under fuld drift), eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjklender kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industristøj.

Støjmålinger skal udføres, som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjbergningsvejledning og foretages i punkter som forinden, aftales med tilsynsmyndigheden.

Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

Bilag 4: Situationsplan, samlede anlæg

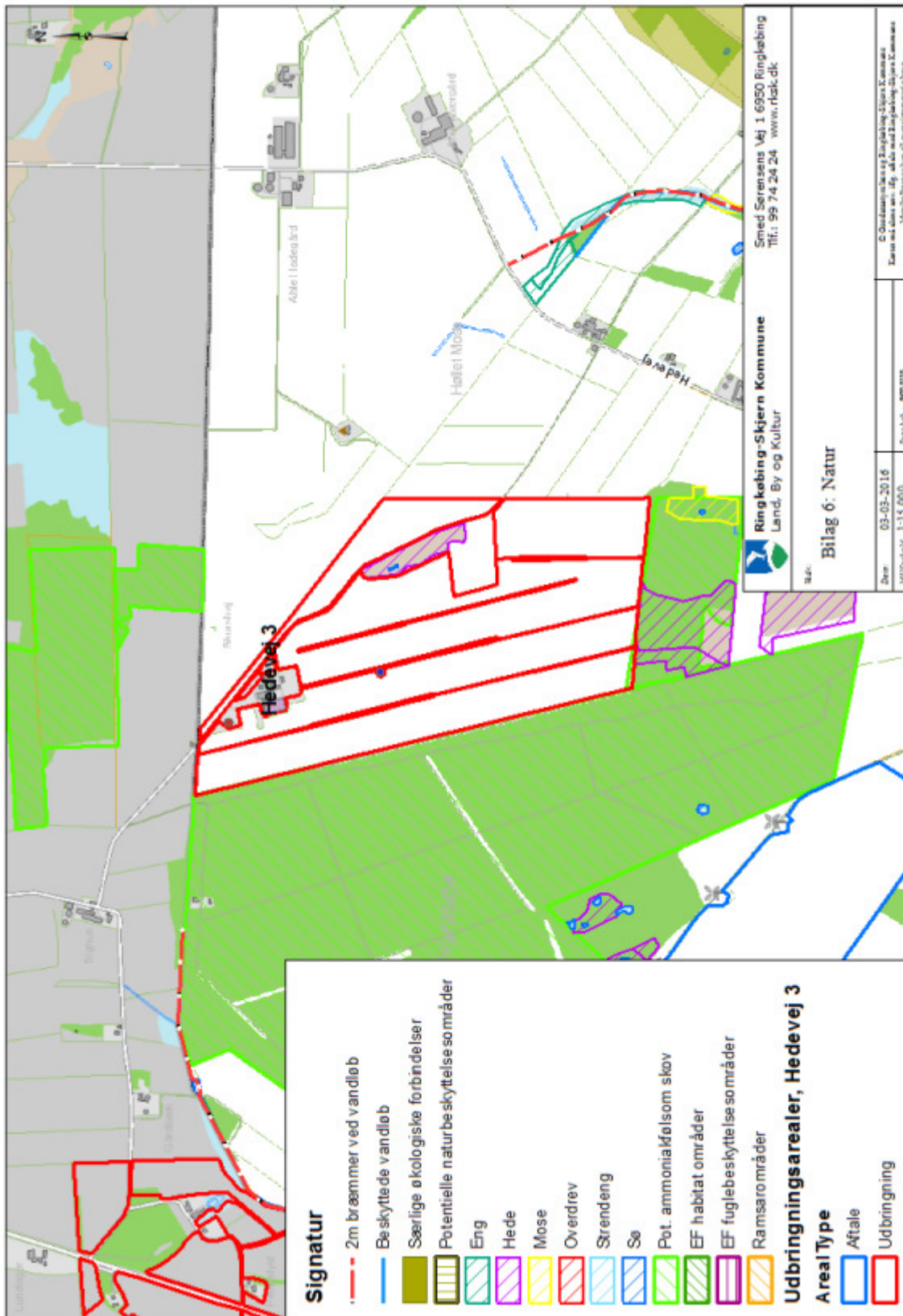

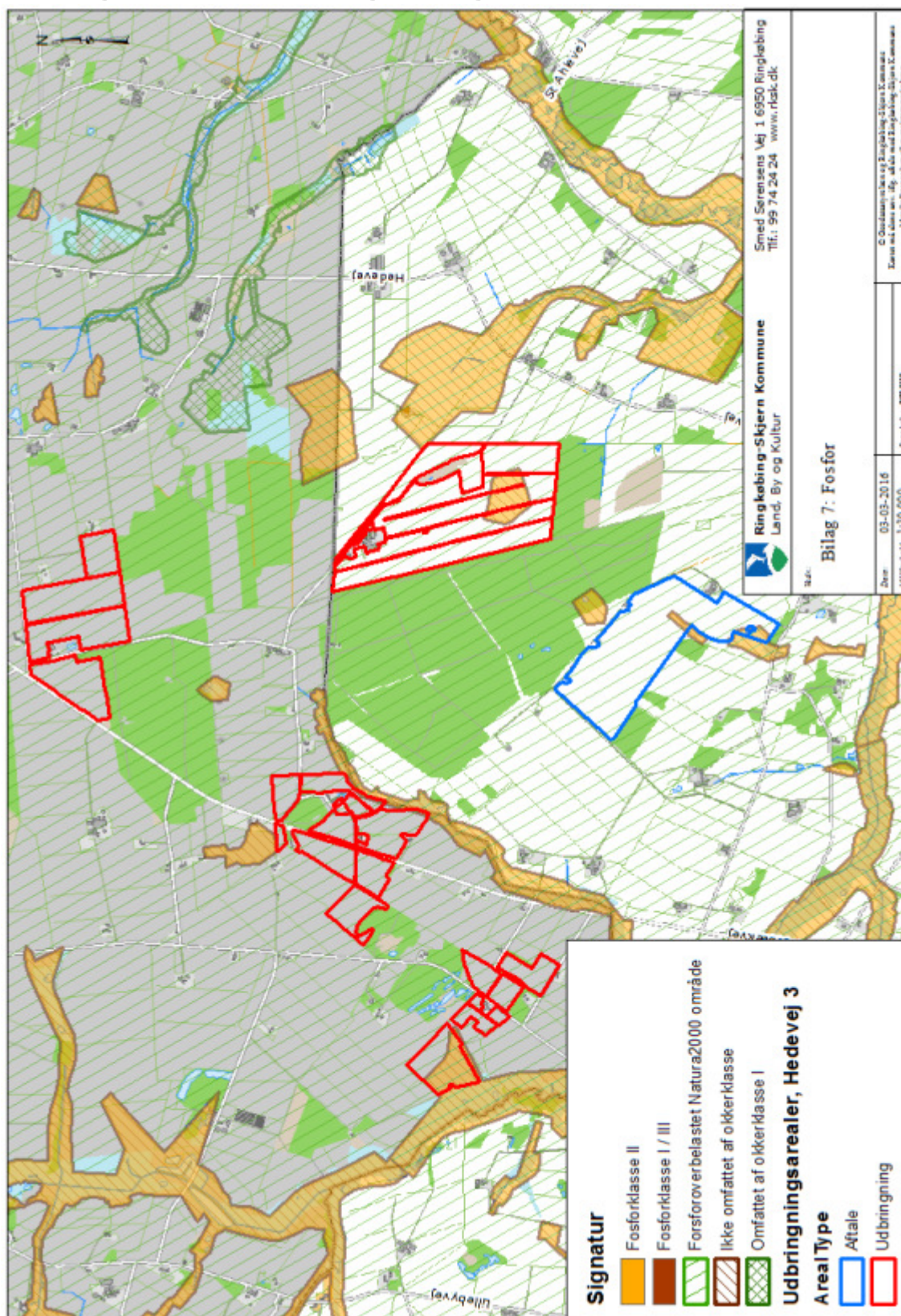
Bilag 5: Oversigtskort, stalde

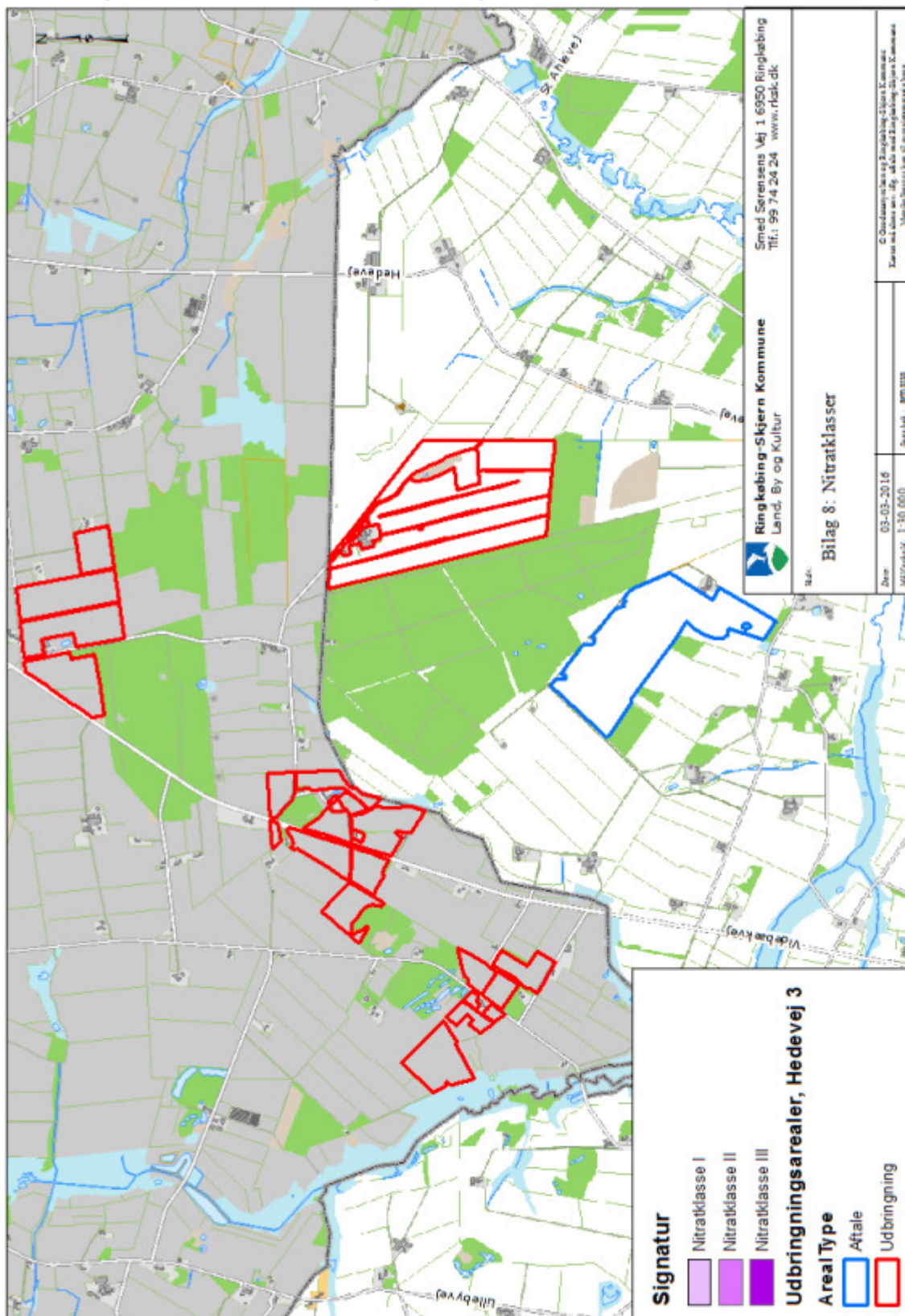
Bilag 6: Udbringningsareal, Natur

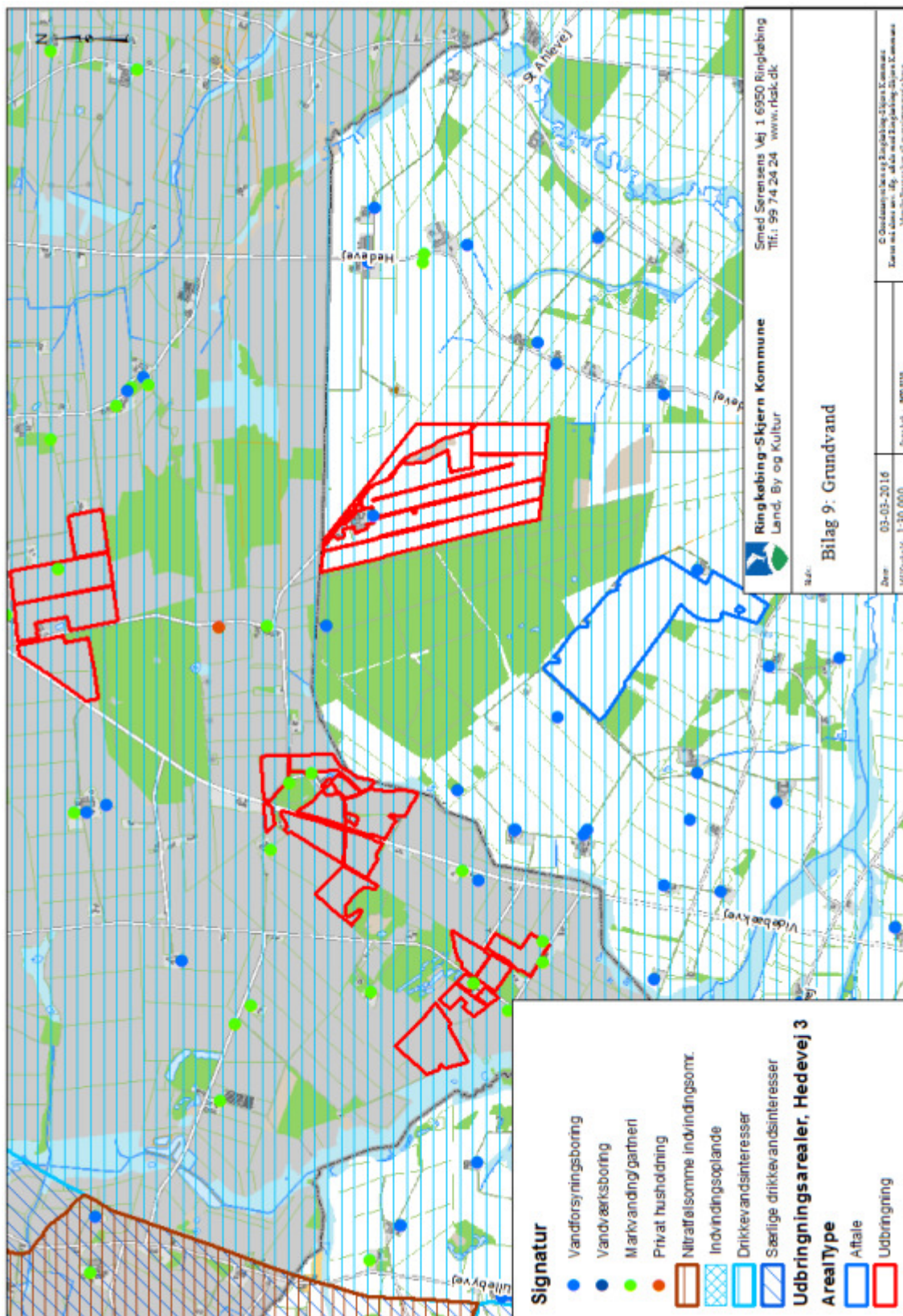
Bilag 7: Udbringningsareal, Fosfor

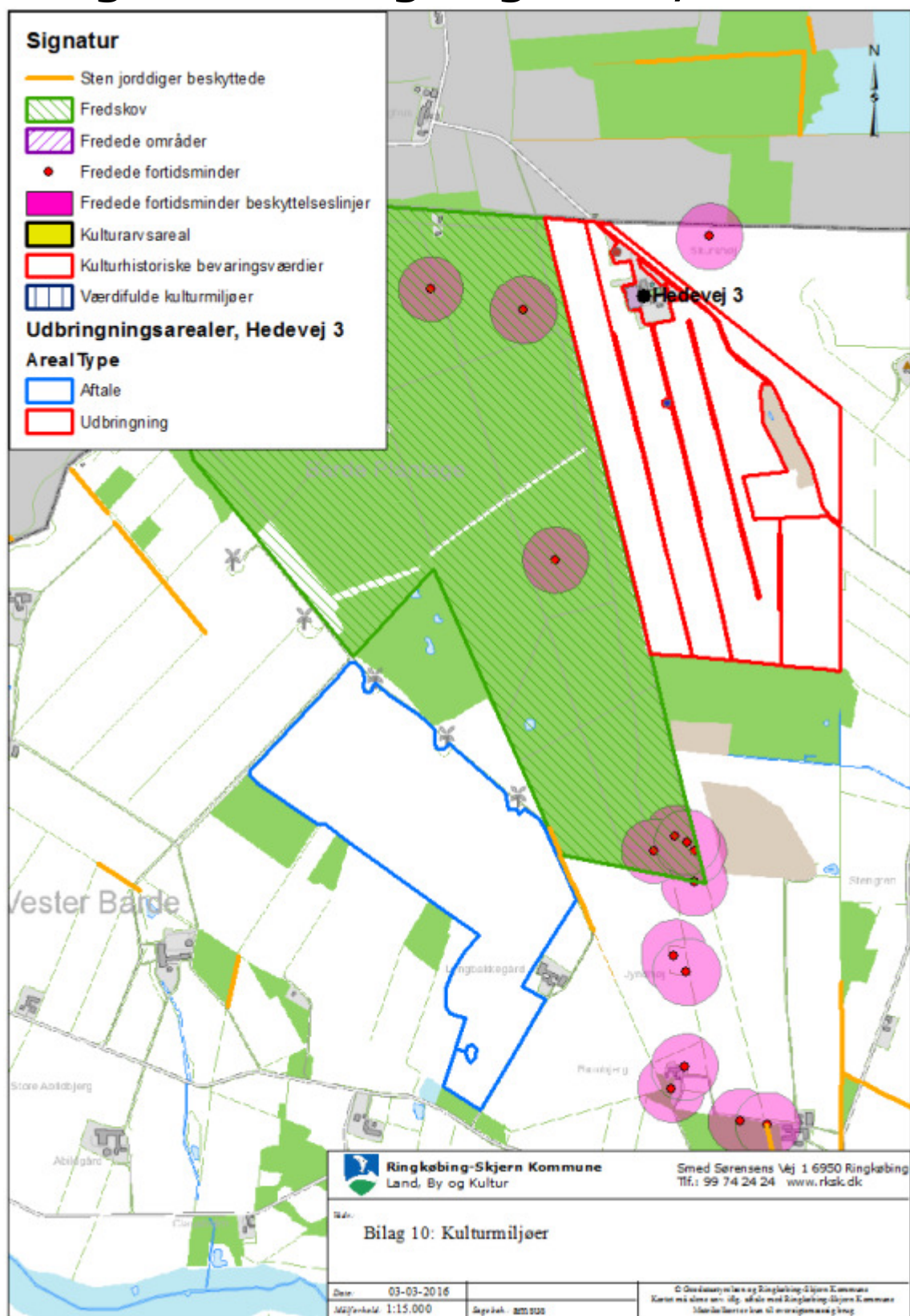
Bilag 8: Udbringningsareal, Nitratklasser

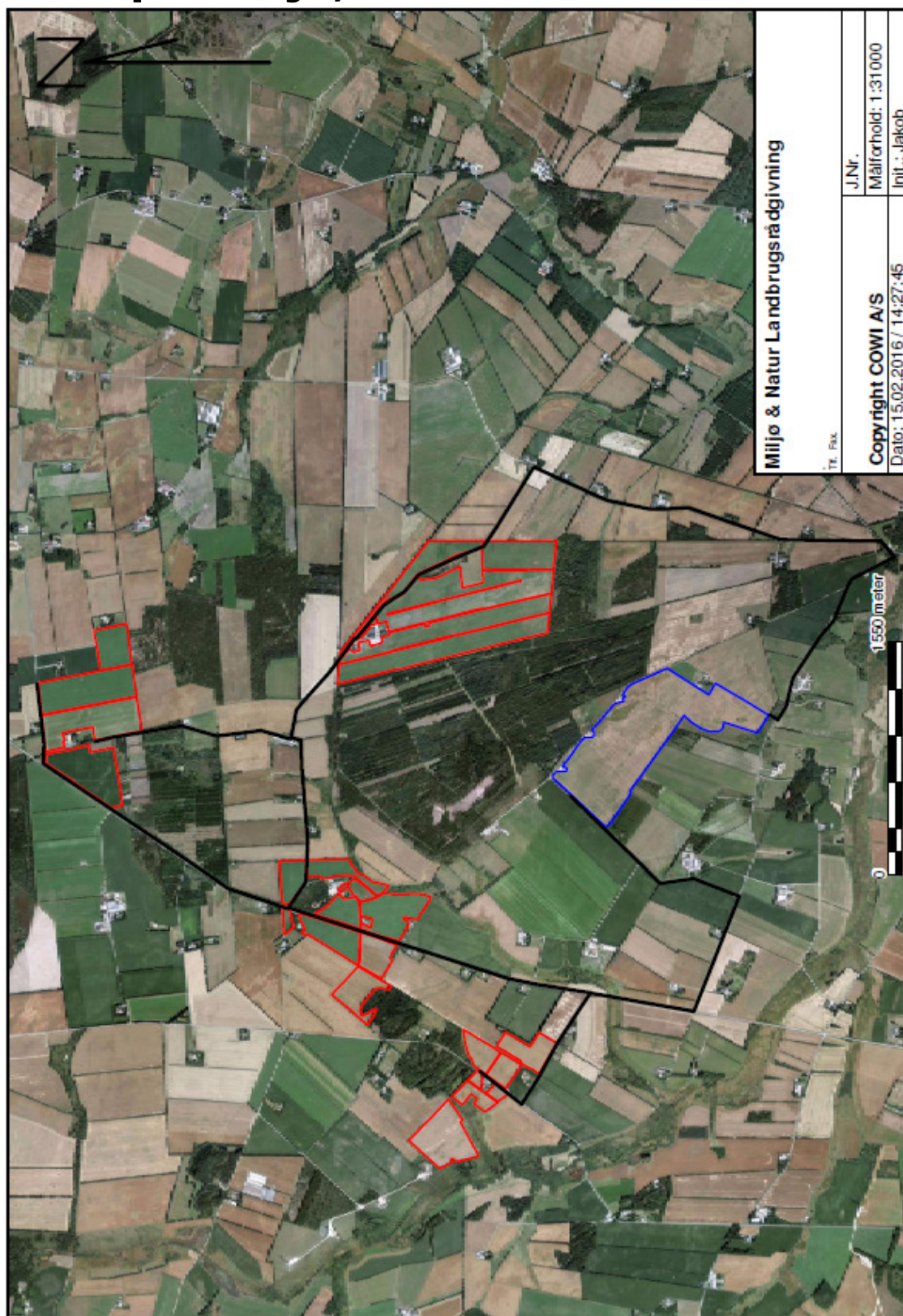
Bilag 9: Udbringningsareal, Grundvand

Bilag 10: Udbringningsareal, Kulturmiljø

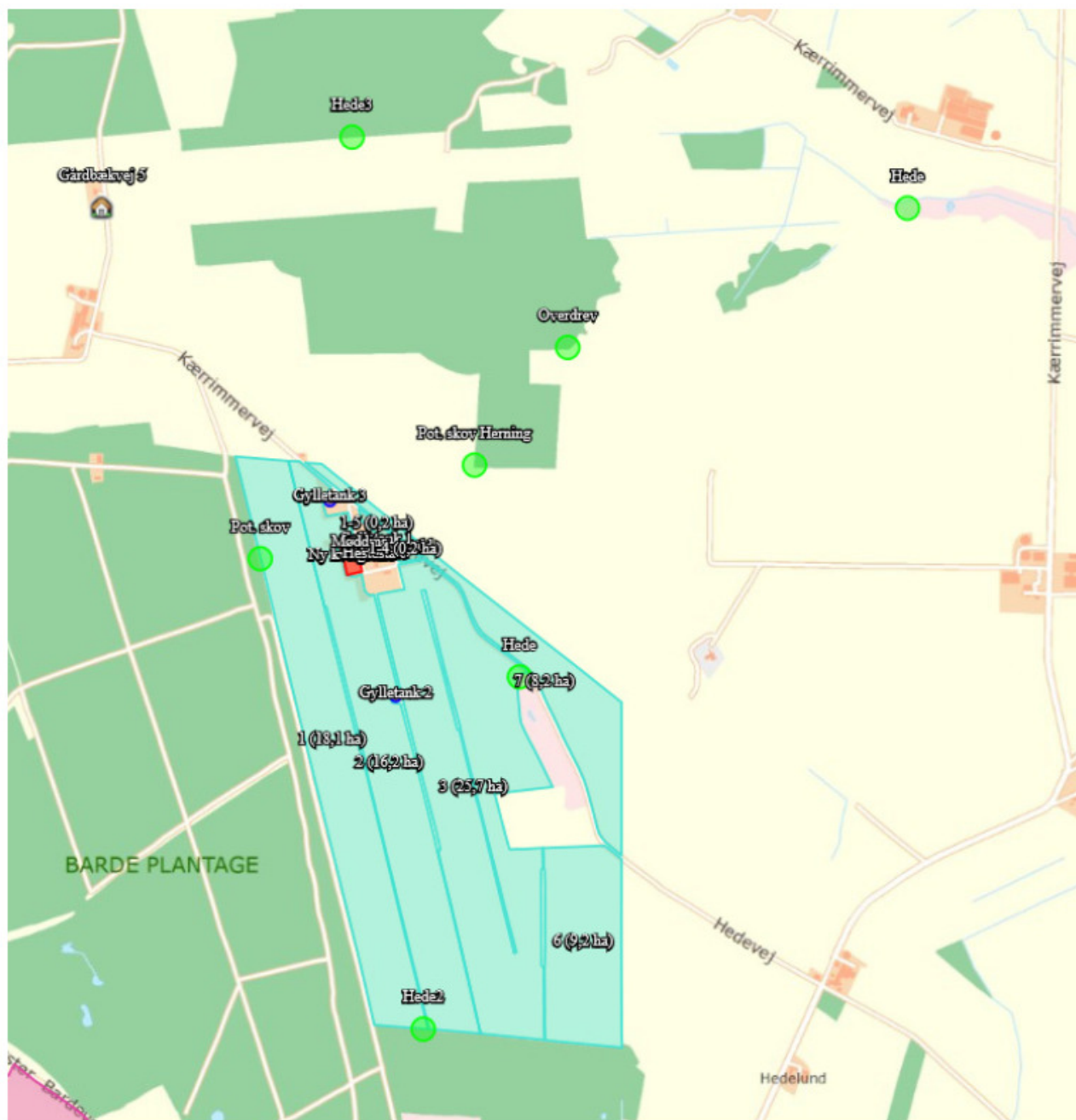

Bilag 11: Udbringningsareal med transportveje,

Bilag 12: Beregningspunkter til naturområder

Oversigt over beregningspunkter til kategori 2 og 3 naturområder

Bilag 13: Beredskabsplan

Indhold

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN	82
3 SELVE BEREDSKABSPLANEN	83
3.1 KORTMATERIALE	83
3.2 TELEFONNUMRE	84
3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS	85
3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE	86
3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD	87
3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE	88
3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT	88
3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"	89

Ved store uheld ring altid 1-1-2! Ved mindre uheld ring til miljømyndighederne. **Er du i tvivl ring 1-1-2.** Efter brand mm. tag kontakt med miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mm.

2 INDLEDNING TIL OG FORMÅL MED BEREDSKABSPLANEN

Beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at håndtere pludseligt opståede situationer og uheld, der kan få konsekvenser for det omgivne miljø. Beredskabsplanen skal være kendt af gårdens ansatte og bør udleveres til indsatsleder og miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand, mm. Beredskabsplanen skal revideres og kontrolleres mindst én gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen skal være tilgængelig i teknikrummet i stalden. Kopi af beredskabsplanen skal yderligere være tilgængelig på kontoret. Beredskabsplanen er udarbejdet af Miljø & Natur ud fra de angivne retningslinjer, der er angivet i forbindelse med miljøgodkendelse af husdyrbrug.

3 SELVE BEREDSKABSPLANEN

3.1 KORTMATERIALE

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen, der angiver:

- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.

3.2 TELEFONNUMRE

Kontakt	Telefonnummer
Søren mobil	23 30 69 19
Miljømyndighed kontaktes på telefon dag	99 74 24 24
Falck kontaktes på telefon dag eller nat	112
Brandvæsen kontaktes på telefon dag og nat	112
Lægevagt kontaktes på telefon dag eller nat	70 11 31 31
Dyrlæge kontaktes på telefon dag eller nat	97 17 15 33 / 70 22 66 66
Elektriker kontaktes på telefon dag eller nat	97 38 60 93
VVS kontaktes på telefon dag eller nat	97 13 24 22

3.3 BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp tilkald brandvæsenet - RING 112 – oplys:

- Navn, adresse og telefonnummer der ringes fra
- Hvad er der sket og at det er en gårdbrand
- Er der tilskadekomne? I givet fald hvor mange?
- Er dyrene kommet ud? I givet fald dyreart og antal der evt. er fanget

Kontakt herefter ejer på tlf. **23 30 69 19**

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder i særdeleshed fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Slukningsmateriel er placeret i alle driftsbygninger.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse branden ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlever denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

- Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed
- Hvor det brænder
- Brandens omfang
- Hvor der er adgangsveje
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Brandslukkere i alle bygningsafsnit

3.4 INSTRUKS VED OVERLØB AF GYLLE

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb, eller drikkevandsboring
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren, på tlf. **23 30 69 19**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **99 74 24 24**
- Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe med sammen med kortmaterialet
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Der kan rekvireres traktor gennem kontakt til ejeren

3.5 INSTRUKS VED KEMIKALIE- ELLER OLIESPILD

Ved større overløb af kemikalier og olie - RING 112 og oplys:

- Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra
- Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud
- Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevand
- Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne
- Kontakt ejeren på tlf. **23 30 69 19**
- Kontakt miljømyndighederne ved tlf. **99 74 24 24**
- Forsøg opdæmning for at undgå, at det løber i dræn syd for ejendommen.
- Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer eller lignende, afhængig af mængden og art. Er det f.eks. olie der er løbet til dræn kan man lave en opdæmning af vejgrøften med en bigballe.
- På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:
  - Traktor i laden
  - Halmballer i laden

3.6 STOPHANER OG HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v. er noteret på kortet over ejendommen.

- Hovedhane til vand sidder i lade overfor stuehus
- Hovedafbryder el sidder i lade overfor stuehus.
- Der anvendes automatsikringer

3.7 INSTRUKS VED STRØMSVIGT

- Vurder om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.
- Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.
- Kontroller at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.
- Ved strømsvigt på over ca. 2 timer, anvendes nødstrøms generatoren og der ringes og forhøres om varigheden af udfaldet.

3.8 BILAG A. "KORT OVER EJENDOMMEN"

Bilag 14: Udtalelse fra Herning Kommune

TEKNIK OG MILJØ

Herning
Kommune

Søren Just
Hedevej 3
7480 Vildbjerg

Miljø og Klima
Rådhuset, Torvet
7400 Herning
Tlf.: 9628 2828
Lokal 9628 8104

miksa@herning.dk
www.herning.dk

Sagsnummer:
09.17.00-P19-80-12

Kontaktperson:
Sarah Bourgeois

Dato: 02-03-2016

Dato: 2. marts 2016

Udtalelse om arealer beliggende i Herning Kommune

Sagsbehandler: Sarah Bourgeois

Sagsnr.: 09.17.00-P19-80-12
(bedes anvendt ved henvendelse)

Søren Just har søgt Ringkøbing-Skjern Kommune om en § 12 miljøgodkendelse efter Husdyrloven¹ af husdyrbruget beliggende på Hedevej 3, 7480 Vildbjerg.
Herning Kommune udtaler sig på den baggrund om arealer beliggende i Herning Kommune.

Det oplyste:

1. Arealet beliggende i Herning Kommune udgør 114,32 ha og betegnes mark 6, 7, 8, 9, 12, 14, 16, 18, 30, 31, 32, 34, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 47 og 48.
2. Dyretrykket er på 1,4 DE/ha.
3. Arealerne er ikke dræned.

Herning Kommune stiller ikke vilkår til arealerne der indgår i miljøgodkendelse af Hedevej 3, 7480 Vildbjerg og som er beliggende i Herning Kommune.

Herning Kommunes vurdering:

Påvirkning af grundvand

Alle udbringningsarealerne ligger udenfor nitratfølsomt indvindingsopland, nitratfølsomt indsatsplanområde og nitratfølsomme områder med særlige drikkevandsinteresser. For arealer i områder med almindelige drikkevandsinteresser, vurderes de generelle landbrugsregler at være tilstrækkelige til at sikre grundvandet i disse områder.

Herning Kommune vurderer, at grundvandet er tilstrækkeligt beskyttet ved de generelle landbrugsregler.

¹ Lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug mv., Lovbek. 868 af 03/07 2015 med senere ændringer

Påvirkning af overfladevand

Referencesædskiftet

Referencesædskiftet er det sædskifte, som i forbindelse med vurdering af beskyttelsesniveauet for nitrat og fosfor anvendes som udgangspunkt. IT-systemet fastlægger et referencesædskifte for alle husdyrbrugets arealer, bortset fra arealer, der angives at have vedvarende græs pr. 1. januar 2007. For hver mark skal desuden aktivt vælges et sædskifte. Da der for udvidelsen på ejendommen er valgt samme sædskifte, et K2-sædskifte, som referencesædskiftet på alle marker, stilles ingen krav til sædskiftet.

Søer

Ingen af udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til Svanholm Sø, Knudmose Sø, Fuglsang Sø, Søby Sø, Kraftsværksøen, Gødstrup Sø, Sidetagssø M, Sunds Sø eller Søbylejet. Sunds Sø og Søby Sø er Lobelie søer beskyttet efter § 7, mens Gødstrup Sø, ifølge Herning Kommuneplan 2013-2024 er målsat som et område med naturligt og alsidigt plante og dyreliv. For de resterende søer må tilstanden ikke forringes. Derved har alle søerne et søopland, som der skal tages hensyn til.

Der er ingen vandhuller/søer på udbringningsarealerne. Ingen udbringningsarealer ligger ned til en beskyttet sø. Ingen af udbringningsarealerne skrånere mere end 6 ° ned mod søen/søerne.

Der må ikke udbringes husdyrgødning på vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede udbringningsarealer, da der er fare for afstrømning til søer.

Herning Kommune vurderer, at landbrugsdriften af udbringningsarealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af relevante søer, da der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af husdyrgødning ned mod søen/søerne.

Vandløb

Jævnfør Herning Kommuneplan 2013-2024 må vandløb ikke anvendes til formål, der hindrer fastholdelse eller opnåelse af de fastsatte målsætninger. Endvidere gældende bekendtgørelser samt retningslinjerne for vandløb mm. i Vandplaner for 2009-2015.

Nogle af udbringningsarealerne ligger ned til vandløb. Udbringningsarealerne skrånere på intet sted ned mod vandløbene.

Der må ikke udbringes husdyrgødning på vandmættede, oversvømmede, frosne eller snedækkede udbringningsarealer, da der er fare for afstrømning til vandløb.

Herning Kommune vurderer, at landbrugsdriften af udbringningsarealerne ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af de nævnte vandløb, da der ikke er risiko for overfladisk afstrømning af husdyrgødning ned mod vandløbene.

Nitrat

Alle udbringningsarealerne ligger uden for nitratklasse 1-3, derfor er arealerne robuste. Robustheden af arealerne vurderes ud fra, at arealerne ligger i et opland til et Natura 2000-område, der er meget sårbart over for kvælstofudvaskning. Da arealerne ligger uden for nitratklasserne, tilbageholdes mellem 76-100 % af kvælstoffet jf. sårbarhedskortet og reduktionskortet.

Herning Kommune vurderer, at det generelle beskyttelsesniveau med de stillede vilkår er tilstrækkeligt, til at sikre mod nitratudvaskning fra de oplyste udbringningsarealerne.

Påvirkning af Natura 2000-vandområder

I forbindelse med udarbejdelsen af denne § 46 udtalelse er det aftalt mellem Herning Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune, at Ringkøbing-Skjern Kommune står for at vurdere og beregne påvirkningen af Ringkøbing Fjord med kvælstof og fosfor fra udbringningsarealer beliggende i begge kommuner. Dermed har Herning Kommune ikke yderligere kommentarer til dette.

Påvirkning af natur

Spredningskorridorer

Ingen af udbringningsarealerne ligger inden for et område, der i Herning Kommuneplan 2013 – 2024 er udpeget som spredningskorridor.

Beskyttede naturtyper i forhold til kvælstof: Kategori 1 natur:

Nærmeste Natura 2000-område er Heder og Klitter på Skovbjerg Bakkeø, Idom Å og Ormstrup Hede, N64 (EF-habitatområde H57 og H225). Området ligger ca. 14 km nordvest for nærmeste udbringningsareal.

Området er beliggende i et landskab, der var isfrit under sidste istid. Dets hovedlinjer er skabt af moræneaflejringer fra næstsidste istid – de såkaldte bakkeøer - og af smeltevandsfloderne under sidste istid, der både havde udgravende og aflejrende effekt. Ormstrup Hede ligger op til Idom Å, der afgrænser heden mod øst. Området på Skovbjerg Bakkeø består af 6 adskilte arealer: Nørre og Sønder Vosborg Hede, Vind Hede samt 3 arealer ved Kronhede.

Området er domineret af indlandsklitter i mosaik med tør og våd hede. I den sydlige del af Vind Hede findes en række egekrat, som menes at være nogle af de sidste rester af de skove, der engang dækkede hele området. I områdets sydlige del ligger spredte klitter. Jordbunden består helt overvejende af morænesand og flyvesandsområder (klitter). Vegetationen domineres af hedelyng med indslag af revling og andre dværgbuske. På Vind Hede kan man finde spændende planter som vår-kobjælde og cypresulvefod.

Idom Å er et af landets reneste og mest uforstyrrede vandløb. Langs Idom Å findes derudover det store hedeareal både enge, moser og rigkær. Åen og de omgivende arealer danner levegrundlag for odder. Der er desuden fundet en lille bestand af stor vandsalamander i et vandhul i området.

Heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø er udpeget som EF-habitatområde på baggrund af disse naturtyper:

Nr.	Naturtype	Nr.	Naturtype
2310	Indlandsklitter med lyng og visse	4010	Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
2320	Indlandsklitter med lyng og revling	4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
2330	Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene	5130	Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger	7140	Hængesæk
3160	Brunvandede søer og vandhuller	7150	Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv
3260	Vandløb med vandplanter	7230	Rigkær
		9190	Stilkegeskove og -krat på mager sur jord

Derudover er følgende dyrearter en del af udpegningsgrundlaget:

Nr.	Art	Nr.	Art
1096	Bæklampret	1166	Stor vandsalamander
1106	Laks	1355	Odder

De heder og klitter på Skovbjerg Bakkeø, som er udpeget til habitatområde er enten A-målsatte eller B-målsatte i Herning Kommuneplan 2013-2024. For A-målsatte naturområder er målet, at de bevares med deres sjældne

plante- og dyreliv intakt, og der gøres en særlig indsats for at videreudvikle naturværdierne. For B-målsatte natur-områder er målet, at der arbejdes aktivt for en gunstig bevaringsstatus for områdernes plante- og dyreliv. Baggrundsbelastningen for området er i forvejen på ca. 14 kg/N/år.

Intet af harmoniarealet er beliggende mindre end 100 meter fra eller indenfor et Natura-2000 område. Dermed er der ingen væsentlig tab af ammoniak fra udbringning af husdyrgødning fra harmoniarealet til Natura-2000 området.

Herning Kommune vurderer, at ammoniakfordampning fra udbringning af husdyrgødning på udbringningsarealet ikke vil påvirke Heder og Klitter på Skovbjerg Bakkeø, Idom Å og Ormstrup Hede væsentligt på grund af den lange afstand.

Beskyttede naturtyper i forhold til kvælstof: Kategori 2 og 3 natur:

Der er ikke registreret § 3 naturområder indenfor udbringningsarealerne.

Ved udbringning af gylle kan der konstateres påvirkning af nærliggende arealer på op til 1 kg N/ha/år indenfor 10 meter fra markkant som følge af afdrift. Nogle af udbringningsarealerne ligger op til beskyttet natur. Det anbefales derfor, at udbringning af gylle ikke sker i vejr med risiko for afdrift.

Markerne var dyrket i nudrift. Der vil således ikke ske en intensivning af gødningstrykket på markerne op til naturarealerne. De generelle regler vurderes på den baggrund at være sikkerhed nok i forhold til beskyttelse mod tilstandsændringer på de nærværende liggende naturarealer.

Ammoniakfølsom skov

Mark 8, 12, 14, 40 og 41 ligger op ad potentiel ammoniakfølsom skov. Derfor anbefales det, at udbringning af gylle ikke sker i vejr med risiko for afdrift.

Herning Kommune vurderer på den baggrund, at de generelle regler at være sikkerhed nok i forhold til beskyttelse mod tilstandsændringer på de nærværende liggende naturarealer.

Påvirkning af bilag IV-arter, rødlistearter mv.

Plante- og dyrearter med særligt strenge beskyttelseskrav (Bilag IV-arter)

Af EF-habitatdirektivets² bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden eller udenfor et af de udpegede Natura 2000-områden/habitat-områder. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rastekområder. For plantearterne er der blandt andet forbud i mod forsætlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen.

Da udbringningsarealerne tidligere har været anvendt til landbrugsdrift og dermed ikke indebærer opdyrkning af ekstensivt dyrkede udbringningsarealer, vil landbrugsdriften af disse arealer i ansøgt drift ikke have en væsentlig negativ påvirkning af Bilag IV-arter.

Herning Kommune vurderer, at lovlig håndtering af husdyrgødning inden for udbringningsarealerne ikke vil have en væsentlig negativ effekt på de beskyttede arter.

² EF-habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (med senere ændringer).

Påvirkning af kulturmiljø

Kulturhistoriske spor

Landskabet i Herning Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værdt at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landskabsstype. Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Herning Kommune udpeget "særlig værdifulde kulturmiljøer", "kulturmiljøer" mm.

I nedenstående afsnit vil udbringingsarealernes beliggenhed blive gennemgået i forhold til de udpegninger af kulturmiljø, fredninger mm., der er registreret i området.

Udbringingsarealerne er ikke beliggende indenfor eller i nærheden af:

- Fredede fortidsminder
- Beskyttede diger
- Fredede områder
- Fortidsminder

Andre udpegninger

Mark 40-0 ligger delvist i område, hvor skovrejsning er ønsket. Da der er tale om almindelig jordbrugsdrift, er projektet ikke i strid med udpegningen

Mark 40, 41, 42 og 43 ligger delvist i et geologisk interesseområde (Skovbjerg Bakkeø). Området er udpeget i Herning Kommuneplan 2013-2024. Ifølge kommuneplanen udelukker varetagelsen af de geologiske værdifulde områder ikke landbrugsdrift. Derfor har udpegningen ingen betydning for udspretningsarealerne.

Med venlig hilsen

Navn

Sarah Bourgeois
Miljømedarbejder, Herning Kommune
Direkte tlf. nr.: 9628 8104
Mail: miksa@herning.dk